

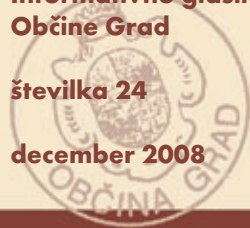

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo
Občine Grad

številka 24

december 2008

Srečno 2009

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

Božič in Novo leto sta spet naokrog. Čas tako hitro beži, da se več ne zavedamo poletja, jeseni, zime ali pa pomladi. Za trenutek nas ustavijo le pomembnejši prazniki. Pozabljamo, da so nekoč predpisali štiritedenski adventni čas prav zato, da se v mislih in dejanjih pripravimo na obred praznovanja. Dandanes pa se pripravljamo na praznike predvsem z nakupi daril, za katera pa si ne vzamemo niti toliko časa, da bi jih sami zavili in okrasili.

Ko gledamo televizor ali prebiramo časopise, nas vse bolj prepričujejo, da bo letošnji božič in tudi prihajajoče leto drugačno od običajnih. Na vrata trka namreč velika gospodarska recesija, ki grozi, da bo vse upe o nadaljnji gospodarski rasti in blaginji spremenila v pepel. Primerjajo jo celo z veliko gospodarsko krizo med obema vojnama, ki je spravila svetovno gospodarstvo na kolena in povzročila drugo svetovno vojno. Iskreno upamo, da gre le za pretiravanja in da vsaj Evrope kriza ne bo prizadela z vso svojo globino. Po drugi strani pa se moramo zavedati, da po poti, po kateri smo drveli do sedaj, ne bo šlo več naprej. Trošili smo preveč in premalo odgovorno, da bi lahko planet, na katerem živimo, preživel. Obnašali smo se, kot da mora vse, kar nam je dano, služiti samo našemu pohlepu in ugodju. Nismo se zavedali, da bodo na tej zemeljski obli živeli tudi naši otroci, vnuki, pravnuki. Ne glede na to ali je kriza resnična ali fiktivna, časi ki prihajajo, bodo drugačni. Delili bomo samo toliko, kolikor bomo ustvarili in to brez barbarskega uničevanja narave. Fiktivni svet borz in virtualnega življenja na internetu bo moral ostati v svetu iger, brez vpliva na realno življenje in ekonomijo. In prazniki bodo prazniki zato, da se bomo veselili življenja, ker smo preživeli, ne pa za dokazovanje tega, koliko več kot sosed si lahko privoščimo.

Vesel božič, optimistično in elana polno novo leto.

vaš župan
Daniel Kalamar

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Božič spet odpira svoja vrata in kmalu bo vstopilo novo leto. Kaj bo prineslo, ne vemo, vsakdo pa si želi, da bi bilo čim več dobrega in lepega.

Leto je hitro minilo. Ko se oziramo nazaj, vidimo, da se je veliko zgodilo, načrtovalo in uresničevalo. Kaj od tega smo sami naredili, prispevali, spremenili ali izboljšali, vemo mi in tisti, ki so bili deležni našega dela in truda. Zagotovo pa smo se trudili z našim občinskim glasilom. Vsako leto izidejo tri številke, ki spremljajo dogodke v naši občini, opisujejo praznovanja, preteklost in življenje naših ljudi. Tudi to glasilo je eno izmed številnih, ki vam bo поблиžje razkrilo dogodke od poletja do zdaj, obenem pa vam bo predstavilo nekdanja zimska opravila, katera počasi tonejo v pozabo.

Gotovo se mnogi radi spominjate življenja, ki je bilo nekoč, kajti današnji hitri tempo nas prisiljuje k hitenju od službe, nakupov do opravljanja vsakdanjih domačih opravil. Časa zase, za pogovor in druženje skorajda ni več. Tako težko si odtrgamo čas, ki ga namenimo v prvi vrsti sebi in svoji družini. Poleg tega pa nas tudi vse novejša tehnika ločuje od pristnih stikov in druženja. Tako nam ostanejo le še prazniki, ko pošljemo voščilnice, pokličemo ali na hitro obiščemo sorodnike. Spominjam se otroštva, ko smo preštevali dneve do Božiča, se veselili in težko čakali na vsake počitnice ter potem seveda spet na začetek šole. Dnevi so tekli počasi, imeli smo čas za igro, druženje, za obiske in srečanja ob mlekarni, za pomoč ob kmečkih opravilih pri sosedih, za snežene može in igro v snegu, za postavljanje mlaja in drugih stvari, ki so nas družile in razveseljevale. Veliko se je spremenilo od takrat, čeprav ni preteklo toliko let. Mlekarne so zaprli, kmetij skorajda ni več, snega je le še za ogled, mi pa smo odrasli in službe so nas tako zaposlile, da si z nekdanjimi prijatelji in znanci pošiljamo le še maile in kratka sporočila.

Pa naj bodo ti prazniki drugačni. Naj dnevi minevajo počasneje, nam pa naj ostane dovolj časa, da bomo poklepetali s prijatelji ob kavi, obiskali sorodnike in preživeli čim več časa s svojimi dragimi. Naj bo čarobnost božičnega večera prisotna skozi vse dni do novega leta, da bomo spočiti, polni ljubezni in dobre volje zakorakali v novo leto, novim delovnim dnevom in nalogam naproti. In naj bo novo leto zdravo, navdihujoče in polno odvečnih minut, ki jih bomo porabili zase.

Danijela Krpič
Glavna in odgovorna urednica

STARI OBIČAJI IN NAŠ ČAS

Novi časi prinašajo nove skrbi in nova opravila, zato marsikaj izvirnega in pristnega zatone v pozabo. Redki so, ki se dandanes še zavedajo bogastva, imenovane-ga kulturna dediščina, in še redkejši so tisti, ki ne-gujejo spomin nanjo.

Ravno zaradi tega smo se v tokratni zimski izdaji glasila odločili, da obudimo spomin na zimska opravila, ki se jih naši starši, še posebej pa stari starši natančneje spominjajo. Predvsem tistih opravil, ki so vezana na luščenje bučnega semena, pletenje cekrov iz koruznega bilja, pletenje košar in korblov, žganjekuho, česanje perja, izdelovanje izdelkov iz lesa...

To so bili koristni in tudi zabavni običaji. Ob takih priložnostih se je pri hiši zbralo veliko ljudi, zato je bilo veselo. Zlasti ženske so do kosti obrale vsakega posebej in vse skupaj. Za dobro razpoloženje so ob delu peli, nekateri tudi igrali in zraven plesali, skratka se zabavali dolgo v noč. Med marsikom so se skalile tudi nove simpatije in hitro je znala poskočiti iskrica ljubezni. Lačni in žejni niso bili, saj je kuhinja nudila vse, kar je bilo pri hiši. Najboljše so bile seveda potice, makove in orehove.

Že skoraj pozabljeno opravilo je »lūpanje kukrce« (Radovci, okrog 1980)

Ob pobudi, da obudimo te stare zimske obrti danes, smo nekateri bili prijetno presenečeni. Zakaj? Ugotovili smo, da se pri marsikateri hiši še najdeta babica ali dedek, ki negujeta tovrstno staro izročilo. Nekateri v praksi, drugi pa se jih spominjajo le z nostalgijo. Mi smo nekatere uspeli odkriti!

Nino Gumilar

IZDELOVANJE SMUČI

Štirje letni časi - pomlad, poletje, jesen, zima... V vsakem se dogaja kaj zanimivega. Sploh nekoč. Tudi pozimi, ko ni kaj dosti opravil. Nekoč so se pozimi lotili marsikaterih opravil, običajev ter ročnih spretnosti. Eno izmed del je bila tudi izdelava smučī. Včasih je bilo tudi veliko več snega kot danes, zato je bila potreba po smučeh večja in zagotovo tudi težja. Ni bilo izbire, niti možnosti, da bi se po smučī zapeljali v trgovino.

Veselje z doma izdelanimi smučmi (Grad, okrog 1965)

Smučī so izdelovali kar doma. Za izdelavo smučī so potrebovali surov les, in sicer akacijev. Hlod akacije so prerezali po dolžini, nato so na strani, kjer je bil les okrogel, sekali tako dolgo, da so izdelali primerno desko. Da so prišli do primerne debeline smučī, so na koncu les še »shoblili«. Ko je bila deska tako daleč, so zakurili v svinjske kotle, nalili vodo ter deske postavili v njih. Deske so se nato v vreli vodi kuhale dve do tri ure. Zatem so deske vzeli iz kotla ter tisto stran deske, ki se je kuhala v vodi, dali pod kolo kravjega voza, pripognili navzgor, zavezali z vrvo ob zgornji rob voza ter tako pustili 2 do 3 dni. Ko se je vse skupaj posušilo in ohladilo, je les ostal na eni strani pripognjen navzgor. Tako so bile smučī skorajda že nared za uporabo. Pomembno je bilo pritrčiti le še pas, ki so ga naredili iz usnja. Tega pa so izrezali iz rabljenih pasov ali pa iz »cuglov«, katere so zmes ukradli konjenikom. Smučī so bile tako končane. In ko je zapadel sneg, so si obuli »bataše«, saj takrat ni bilo še posebnih smučarskih čevljev. Z »bataši« so si noge zatakneli pod pas, ki so ga naredili na smučī, in se potem z veliko dobre volje spustili po zasneženih bregovih.

Mateja Knap

PLETENJE CEKROV IZ »KUKRČNOGA PERDŽA«

»Na cekar si moral misliti že v jeseni, ko si ob ličkanju koruze prido izbiral lepše perje, da si pozimi lahko ustvaril večnamensko košarico.«

Iz navadnega koruznega ličja se zna narediti veliko unikatnih izdelkov. Najlepši izmed njih so zagotovo pleteni cekri, s katerimi si lahko šel v trgovino, na njivo, v gozd, navsezadnje tudi v šolo.

Anica Semler (foto: N. Gumilar)

Material je bil zelo pomemben: ličje ni smelo biti ne prekratko in ne pretrdo, saj se z njim drugače ni dalo ustvarjati. Drug pomemben dodatek je bila šablona ali modla, narejena iz štirih desk, ki je na eni strani vsebovala žeblje, okrog katerih si na koncu zaključil rob cekra. Pogosto se je dogajalo, da je ličje bilo presuho, zato so ga namakali v mlačno vodo, da je postalo bolj mehko in se ni trgalo. Odvisno od modle je nato nastajal tudi proizvod. Pleli so cekre različnih velikosti: majhne, velike, okrogle... Nekateri gospodinje so ličje tudi barvale in na tak način cekru dale tudi vzorec. Ne smemo pa pozabiti še na ročaje, ki so morali biti čvrsto pritrjeni na rob cekra, da se ti med uporabo niso odtrgali. V ta namen so spletli tako imenovano kito. Nato je vmes moral poteči še teden dni, da se je perje posušilo in ceker je bil nared za uporabo.

Tovrsten običaj in hkrati priložnostno zimsko opravilo, za katerega so si največ časa vzele zlasti žene, je dandanes žal zelo iskan. Podobno je tudi s samimi cekri. Ti so v moderni dobi zamenjale plastične vrečke in usnjene torbice. Simbol revne žene s cekrom v roki je prvotno res izgubil na pomenu, a ne mine Velika noč, ko teh cekrov, polnih velikonočnih dobrot, ne bi mogli občudovati. Tega si res zaslužijo, saj so unikatni in izvirni. Izvirni pa so tudi njihovi izdelovalci, ki s potrpežljivimi prsti pletejo njihov oklep. Naj bo takih prstov čim več, da običaj ne zatre v pozabo.

Anica Semler od Grada še vedno neguje staro izročilo. Cekre se je naučila plesti kar sama od sebe, način dela pa je posredovala tudi drugim.

Sam proces tega običaja se je začel že zgodaj v jeseni, ko so gospodinje pri ličkanju koruze skrbno izbirale med lepim ličjem, ki so si ga nato shranile za zimo.

Nino Gumilar

ČESANJE PERJA

Naši dedki in babice niso poznali televizije, interneta in podobnih novodobnih stvari, ki danes okupirajo mlade in njihov prosti čas. Naši predniki so svoje večere preživljali v družbi sosedov, znancev in prijateljev in ob tem še opravljali razna dela, katera mi danes imenujemo domači običaji, in eden od takih je bilo tudi »česanje« perja.

»Česanje« perja je običaj, za katerega lahko rečemo, da je povsem izumrl. Le malo kateri mladostnik ve, kaj sploh to je.

Po besedah starih ženic se je ob dolgih zimskih večerih zbiralo staro in mlado, kjer so ženske »česale« perje, moški pa so se ponavadi kartali. Da bi se lahko perje sploh »česalo«, so gospodinje že celo leto zbirale skup perje. Vedno, ko so zaklale kuro in jo oskuble, so perje posušile in zbirale skupaj za zimo, ko se bo »česalo« perje. Pri tem opravilu je poanta v tem, da se odstrani tulec od mehkega dela. Tulec se je potem odvrigel, z mehkim perjem pa so se napolnili vzglavniki in odeje. »Česalo« se ni samo kurje perje, ampak tudi gosje, ki je bilo v naših krajih še bolj cenjeno, kajti vzglavniki in odeje iz gosjega perja so bolj mehki in lahki. Da ne bi ob delu postali lačni in žejni, so se okrepčali z jabolki, kruhom in moštom. Večkrat je kdo raztegnil tudi meh harmonike in če je bila prava družba, se je tudi zaplesalo in zapelo.

Kdo od vas mladih ve, kako je spat na vzglavniku od kurjega ali gosjega perja? Dandanes nas okupirajo »dormei« in podobne komercialne zamislice in čez čas bomo verjetno možnost spanja na vzglavnikih iz perja imeli le v kakih kmečkih turizmih, ki bodo to stori-tev še zraven vračunali.

Doris Troha

LÜPANJE TIKVINEGA SÉMENA

»Lüpanje tikvinega sémena« ali lupljenje bučnega semena je običaj, ki je bil nekoč priložnost, da so se ljudje na podeželju družili in tako združevali prijetno s koristnim.

Opravilo se je običajno izvajalo v večernih zimskih dneh. Pri opravi so se zbrali domači, sorodniki in sosedje. Najprej so se zbirali pri enem gospodarju, nato pri drugem itd., kakor je posamezen gospodar pač pohitel s pripravo semena za lupljenje.

Za razliko od danes, ko gojimo buče golice, ki nimajo lupine, ampak le luske kot tanko ovojnico, je bilo seme pridelano iz posebne vrste buč, ki jih je bilo potrebno lupiti. Sušili so ga predvsem na soncu, podstrešju in v krušnih pečeh. Dan pred lupljenjem so seme namočili v vodi, da je postala lupina mehka in se seme ni lomilo. Med večdnevni delom so si čas krajšali s petjem in pripovedovanjem zgodb. Prepevali so slovenske narodne pesmi in se pogovarjali o vsem po malem. Gospodar je poskrbel za pijačo, gospodinja pa je postregla z domačimi dobrotami (potico, kruhom). Pijača je bila prav tako doma pridelana (mošt, vino, šnops oz. domače žganje). Glede na to, da je dejavnost običajno trajala do poznih večernih ur, so se znali, če je bilo le možno, tudi zavrteti ob glasbi.

Zbrani ob lupanju semena (Grad, 1961/62)

Olupljeno bučno seme so potem sušili v posodah približno mesec dni in ga nato spravili v jutaste ali platnene vreče vse do izdelave olja v mlinih, kjer se je domače bučno olje proizvodilo po posebnem postopku (mletje ali drobljenje s tolkači, mešenje in stiskanje).

Običaj, ki velja za tipično kmečko opravilo in je značilen predvsem za Prekmurje in Prlekijo, se je ohranil nekje do konca 70-ih let. Danes je ravno obujanje starih kmečkih običajev in navad kot neka nostalgija po tistih časih, ko so bili ljudje, kljub obilnemu fizičnemu delu, še ljudje dobre volje in polni medsebojnega razumevanja ter pripravljeni k medsebojni sosedski pomoči. Znali so prijetno združiti s koristnim. Danes, žal, je takšen način življenja le še redkost. Sosed sosedu že skoraj več ne pozna. Vse bolj se pojavlja vprašanje, le kam nas vodi ta svet?

Tatjana Grah

PLETENJE KOŠAR IZ ŠIBJA

Turobni, dolgi zimski dnevi in večeri so zopet pred nami. Kako si jih zna popestriti vsak od nas? Na to vprašanje bi lahko našli številne odgovore. Kaj so pa počeli zanimivega v zimskih dneh in večerih pred leti naši dedki in babice, pa verjetno v današnjem času najdemo le redkokje. V Radovcih se predvsem med starejšo generacijo še najdejo posamezniki, ki pletejo košare iz »pantovca«.

Eden od tistih, ki si je v zimskih dneh našel to zanimivo opravilo, je moj sogovornik Alojz Bernjak, star 79 let. Že takoj na začetku najinega srečanja mi je povedal, da čas nekoč in danes ne moremo primerjati. Današnji tempo časa je naravnano tako, da si redko kdaj vzamemo čas eden za drugega. To pa nekako pomeni, da tudi iz tega razloga gredo v pozabo tista opravila, ki so jih pred leti prav v zimskem času vzeli v roke, tako mlajša kot starejša generacija.

Tako je Alojz užival pri pletenju košar pred leti

Znan izdelovalec košar je bil tudi Franc Dervarič

Alojz Bernjak si je poleg trdega dela na kmetiji venomer vzela tudi čas za delo, ob katerem je našel zadovoljstvo in veselje. Eno od takih je bilo prav gotovo pletenje košar iz šibja ali kot mi je povedal po domače nam bolj znano pletenje košar iz »pantovca«. Razkril mi je, da se je tega dela priučil že kot mladenič prav od njegovega očeta, čeprav takrat še ni bil tako zavzet za to delo. Prve njegove košare so tako nastale že pri njegovih 25 letih. Povedal je, da je to bilo za takratne čase eno najpomembnejših opravil, katerega so se lotili v zimskem času. Opozoril pa me je tudi, da to opravilo ni tako lahko, kot si včasih kdo predstavlja, če pa imaš voljo, željo in vsaj malo praktičnega znanja, pa se ga res ni težko naučiti. Dodal je, da je zelo pomembna tudi priprava šibja oziroma »pantovca«, ki pa ga dandanes tudi več ne najdemo vsepovsod - verjetno so zato kriva sušna leta. Le-ta mora biti porezan šele takrat, ko zgubi listje, saj drugače ni primeren za delo. Potrebno ga je tudi očistiti in razsortirati. Zanimalo me je, kateri del pri pletenju košar ima za nastanek košare ključno vlogo. Povedal mi je, da je izredno pomembno ogrodje košare, torej kako se lotiš

Pri Gradu košare še vedno pleče 77-letni Franc Čontala (foto::N.Gumilar)

spodnjega dela pletenja košare, kjer je potrebno uporabiti debelejša šibe, za pletenje okrog pa so primernejše tanjša. Alojz je pletel košare predvsem za domačo uporabo, saj kot je povedal, nekoč ni bilo kmetije, kjer ne bi imeli svoje, doma izdelane košare. Veliko je delal tudi za domačine. Dodal je, da je sam na dan izdelal do tri košare ter pripomnil, da za izdelavo košare, ki tudi na videz lepo izgleda, potrebuješ predvsem voljo, vztrajnost in čas. Če počasneje izdeluješ in več časa posvetiš izdelovanju košare, lepši izdelek nastane. Z nasmehom pa je tudi dodal: »Ta čas pa je prav gotovo tisti vzrok, za kar v današnjem času ne najdeš mladih ljudi, ki bi se ukvarjali s tovrstnim opravilom. Tudi moj sin je eden od tistih.«

Alojz se zaradi starosti ne posveča več pletenju košar, saj kot sam pravi, več ne zmore tega opravila. Rad pa bi, da bi navdih za tovrstno opravilo dobile tudi mlajše generacije. Z veseljem bi tudi sam koga priučil.

Suzana Farič

ŽGANJEKUHA

»Kuhanje šnopsa ni predstavljal zgolj pridobivanje alkohola. Važno je bilo druženje in z njim povezane igre. Poleg istoimenskega kartanja so se šli še »dureka«, človek ne jezi se, najbolj pa so se nasmejali ob »malem riftaru«.

Kuhanje »šnopsa« (žganica, palinka) je še dandanes precej razširjena dejavnost kmečkega prebivalstva. Pridobivanje tega poteka v jeseni in pozimi, ko na poljih ni več večjega kmečkega

Žganjarska uta, kjer še danes kuhajo šnops (foto: N.G.)

opravila. Čeprav je pridobivanje žganice nekoliko napredovalo v tehniki, spomini na tovrstno »indušnje« zimsko opravilo ostajajo. Milan Šparaš

iz Kruplavnika se jih takole spominja: »Pri nas smo začeli žgati okrog leta 1965. Spominjam se, da je delo včasih potekalo cele tri mesece, saj so k nam prihajali žgati tudi iz drugih vasi (Grad, Radovci). Večkrat se je zgodilo, da je med lastniki prišlo do »drinjanja«, ker so čakalne vrste bile dolge in se marsikomu ni ljubilo čakati. Lahko je prišlo do tega, da so nekateri celo prespali pri nas. Za pestro razpoloženje so si »žganjači« poskrbeli kar sami. Poleg priljubljenega istoimenskega kartanja so se šli še »dureka«, človek ne jezi se, najbolj pa so se nasmejali

Frida Grah od Grada ob kotlih za žganjekuho (foto: N.G.)

ob »malem riftaru«. Pelo se ni veliko, razen takrat, ko je kdo malo bolj pogledal v kozarec. Kar se tiče prehrane, so si nekateri prinesli kaj s sabo, drugi so šli domov na večerjo, na koncu pa so zmeraj dobili domače pogače. Veljalo je tudi, da je vsak osmi liter žganja bil gospodarjev. Poleg naše kmetije se je na veliko žgalo še pri lastniku Beli Dervariču, zagotovo pa tudi drugod v vasi, saj je vsaka hiša slovela po svoji palinki.«

Sedaj pa še nekaj o samem postopku žganjekuhe. Najpomembnejša priprava za kuhanje žganja je bakren kotel iz dveh delov: spodnjega dela in kape. »Šnops« se lahko skuha iz sliv, vina, jabolk, hrušk, vinskih tropin, češenj. Že v jeseni se je sadje napol prerezalo ali zmlelo in nabilo v sod, da se je dobro prekvasilo. Na dno soda se je dala slama, da se »ročdče« ni pritrnilo na dno. Čas alkoholnega vrenja je bil odvisen od temperature in od vrste sadja. Posodo (kotel), v katerem je nato potekala destilacija, so dobro očistili, vanjo vlili prevreto drozgo in malo vode, ter zakurili. Ponavadi kar z drvni. Ko je drozga v kotlu zavrela, se je pričel potek destilacije - tekočina se je pretvarjala v paro, ki je prehajala po bakreni cevi skozi posodo, kjer se je ohladila. Čez nekaj trenutkov je nato prikapljala skozi cev tako imenovana prva destilacija »plaviš«. Le-to so približno od četrto do pol litra odstranili, ker je bila uporabna le za zunanjo uporabo. Ko se je vsa drozga skuhalo, so opremo dobro očistili in »plaviš« še enkrat destilirali. Pri tem je bilo zelo pomembno, da so kotel segrevali počasi. Šele pri drugi destilaciji so nato dobili pravi »šnops«, ki so ga shranili v pletene steklenice »pletence«, tudi po petdeset litrske.

Nekoč se je »šnopsa« spilo veliko več kot danes. Naši dedje so ga imenovali »čudežno vrastvo«, saj so ga na ta način smeli večkrat okusiti. Steklenica domačega žganja pa še naprej ostaja dragoceno darilo za vse priložnosti. Še tako trdoživi nasprotniki alkoholnih pijač se ponavadi le ne morejo upreti požirku domačega »šnopsa«.

Klementina Lesic

NOČ ČAROVNIC

Letos so čaravnice odplesale že devetič na tradicionalni prireditvi NOČ ČAROVNIC, ki je potekala 26. oktobra 2008 v suhem in jesensko obarvanem grajskem parku.

Po uvodnih besedah, ki jih je podal čarovnik/voditelj Aleš, se je pričel čarovniški ples ob zvokih skupine Blue planet. Sledila je otroška predstava »Čarovniška zabava«, ki jo je uprizorilo Gledališče Ku-kuc iz Lendave. Otroci so tudi zaplesali pod odrom, nato pa prisluhnili pevcu Davidu Gromu in novim Foxy Teens.

Celo popoldne je potekala otroška delavnica, kjer so otroci risali, barvali ter s starši izrezovali in krasili buče. Na srednjeveškem prostoru pa so potekale srednjeveške igre z lokostrelstvom, metanjem kopja in kladiva ter predstavitev srednjeveškega orožja, topa in vitezov. Srednjeveški spektakel so izvedli člani Društva Lovrenc, ki so prišli izpod gore čarovnic - Slivnice pri Cerknici. V spremstvu našega grofa Gornjelendavskega so se predstavili na odru, naš grof je prižgal srednjeveški top, nato pa je sledil senzacionalni boj mečevalcev in konjenikov, ki so tudi v diru metali kopja, zabadali sulice in sekali jabolka.

Letos so se na prireditvi predstavili tudi prijatelji s Poljske (Bliżyn) z narodnimi pesmimi, tradicijo izdelovanja čarovnic iz lesa in loja ter tradicionalno juho in žličniki. Ob spuščanju mraka se je začel lov na čaravnico s sojenjem. Grmado so pomagali prižgati celo vitezi z gorečimi puščicami. Ko je čaravnica zagorela, so na odru zaplesale plesalke skupine Lotosblüten iz Avstrije, sledila pa je skupina Fešta bend, ki je s pihalnimi instrumenti zaigrala veliko znanih hitov.

V izboru naj čaravnice je sodelovalo čez 30 čarovnic. Žirija je izbrala tri najbolj originalne: 1. mesto - čaravnica Marija iz Sotine (nagrada: enodnevni izlet za 2 osebi v Bratislavo); 2. mesto - čaravnica Tamara iz Dobrovnika, (nagrada: enodnevni izlet za 2 osebi v Budimpešto); 3. mesto - čaravnica Teja iz Serdice (nagrada: enodnevni izlet za 2 osebi na Dunaj). Med bučami je žirija izbrala dve najbolj izvirno okrašeni buči, lastnici buč pa sta za nagrado dobili vsaka enodnevni izlet za 1 osebo po lastni izbiri. Na oder je po izboru stopila priljubljena slovenska voditeljica in pevka Natalija Verboten, ki je številno ljudstvo s svojim bandom zabavala ob goreči grmadi. Za njo je nastopila še skupina Tabu, ki je navdušila predvsem mlade, ki so vztrajali vse do naslednjega dne. Ob goreči grmadi in štandih, ki so neutrudno gostili vse obiskovalce, je večer hitro minil. Le-ti so se počasi poslavljali od čarovnic, ki so svoje metle pospravile ter se umirile vse do naslednjega leta.

Občina Grad in Odbor za pripravo Noči čarovnic se zahvaljujeta vsem društvom in ostalim, ki ste kakorkoli pripomogli, da je bila prireditev uspešna in dobro izpeljana.

Prireditve NOČ ČAROVNIC je zaščiten na Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino pod znamko št. Z-200270886.

Čarovnice so se zbrale

Čarovnice je vodil ALEŠ

Otroci so zaplesali s čarovnico

Pogled z britofa

Grajska gospoda se je sprehodila po parku

Grof Gornjelendavski je prižgal srednjeveški top

Vitezi konjeniki so pokazali spretnosti

Brez mučenja tudi tokrat ni šlo

Lotosblüten iz Avstrije

Čarovnice je spremljal Blue planet

Tri naj čarovnice z glavnim čarodejem

Številno občinstvo je navdušila Natalija Verboten

Čarobni tobogani za najmlajše

Mečevalci so bili neusmiljeni

Fešta band

Za konec pa še Tabu in njihova Tina

Čaroben ambient v grajskem parku

Grajski zvonik z majem

NOČ ČAROVNIC 2008

Fotografije:
Gabrijel Pilaj, Andrej Sukič, Danijela Krpič

ŽIVLJENJSKO OKOLJE - GOZD

Bil je lep sončen jesenski dan, zelo primeren za bivanje v naravi. Učenci 7. razreda so z učiteljico in varnostnikom del tega dneva preživeli v gozdu, med rastlinami, živalmi, glivami, skratka na svežem zraku. Učence je narava tako prevzela, da so ji napisali celo nekaj pesmic.

Amalija Sukič

A ni lepo? Večkrat me obiščite

Oh, koliko nog ima.

NARAVOSLOVNI DAN

Naravoslovni dan smo imeli,
smo gozdu pesmice peli.
Na drevesih so bile ptice,
še lepše kot kresnice.

Najlepše je bilo na jasi,
kjer smo se sprehajali počasi.
Občudovali preproge mahu,
pokončne bukve in stonoge.

Ko železno kačico smo prijeli,
smo se delu odpovedali,
a potem smo se umirili,
se fotografirati z njo želeli.

Ker z delom v gozdu smo končali,
se v razred smo podali.
Hitro ta dan je minil,
do zdaj bil je najbolj zanimiv.

Urška Drvarič, 7.a

GOZD

V gozd smo se odpravili,
naravoslovni dan opravili,
ptičke smo poslušali,
z listjem se igrali.

Rastlin veliko je bilo,
pajkov sploh ni manjkalo,
vejice in kamenčki,
krasili so vso našo pot.

Leja Krpič, 7.a

GOZD

Naravoslovni dan
polepšal mi je dan,
zato gozd tudi rada imam.
Jesen odhaja, zima prihaja,
v gozdu listje odpada,
k počitku se pripravlja.
Sekanje dreves ni lepo,
ohranimo gozd, pa vse bo lepo.

Tara Šantavec, 7.a

EKO ŠOLA KOT NAČIN ŽIVLJENJA

V šolskem letu 2008/2009 nadaljujemo s projektom EKO šola kot način življenja. Z letnim delovnim načrtom EKO šole smo planirali delo za to šolsko leto. Prijavili smo se na naslednje projekte: Zgodnje naravoslovje - temelj za trajnostni razvoj, Zdravo življenje, Mladi za napredek Pomurja, EKO bralna značka, Natečaj voščilnic. V teh projektih sodelujejo posamezni učenci s svojimi mentorji. Vsi učenci pa sodelujejo v celoletnem projektu Celinska voda.

Nabrali smo veliko plastenk, žal jih je še veliko ostalo doma

Na šoli zdaj že drugo leto poteka ločeno zbiranje odpadkov, in sicer plastenk, baterij, mobilnih telefonov, tonerjev, kartuš, trakov. Zaključili smo z jesensko akcijo zbiranja papirja. Zbrali smo 2060 kg papirja. Pri ločenem zbiranju odpadkov nam pomagajo tudi starši in številni občani. S temi akcijami dajemo tudi mi svoj prispevek k ohranjanju narave.

V okviru tega projekta izpolnjujemo naše obljube, ki smo jih sprejeli s podpisom EKO listine.

Tako skrbimo za čisto in urejeno šolo, upoštevamo hišni red šole, trudimo se za boljše medsebojne odnose, razvijamo kulturni odnos do hrane in se poskušamo zdravo prehranjevati, varčno ravnamo z energijo in vodo.

V okviru tega projekta sodelujemo s starši, občani, gospodom županom, ki nas pri delu podpira. Sodelujemo tudi z Javnim zavodom Krajinski park Goričko. Tako smo bili prisotni 24. septembra 2008 na drugi otvoritvi Kačove mlake, ki smo jo ob

Kemijska analiza vode iz mlake

dnevu Zemlje dobili v skrbništvo. Kemijska analiza vode iz mlake je pokazala prisotnost hranilnih snovi za rastline, zato se mlaka hitro zarašča. V pomladnih mesecih bo mlaka postala tudi naša učilnica v naravi.

Amalija Sukič
koordinatorka EKO šole

Deluje tako spokojno - varujmo jo!

LITERARNI NATEČAJ

Mednarodni kmetijsko-živilski sejem je v sodelovanju s Srednjo kmetijsko šolo Rakičan razpisal literarni natečaj na temo Buče. Učenci 7. razreda so se odločili za sodelovanje. Pisali so uganke, pesmi in slogane na določeno temo.

Na razglasitvi rezultatov v Gornji Radgoni, 27. avgusta 2008, so naši učenci med 63 udeleženci iz različnih šol Pomurja in Avstrije osvojili vse tri nagrade: 1. mesto - Sanja Dervarič, 2. mesto - Janja Bernjak, 3. mesto - Rene Fujs. Učenci so dobili priznanja in praktične nagrade.

Marija Štesl, mentorica

NOMINACIJA OŠ GRAD

Našo šolo je OE Zavoda za šolstvo v Murski Soboti prijavila na razpis za kulturno šolo leta 2008. Da bi lahko bili izbrani, mora na šoli vsaj štiri leta aktivno delovati vsaj pet interesnih dejavnosti s področja kulture. Na naši šoli te pogoje izpolnjujemo, saj razvijamo dramsko, folklorno, glasbeno, likovno in literarno dejavnost. Dramska, literarna in likovna dejavnost so dejavnosti, ki so aktivne ne le na šoli in v občini, ampak tudi zunaj meja Pomurja, dramska celo na Madžarskem.

Nadvse veseli smo bili, ko smo izvedeli, da smo kot edina šola Pomurja, nominirani za naziv kulturne šole leta 2008. Srečanje s podelitvijo priznanj je potekalo 19. septembra v Vačah. Prireditve in delavnic so se udeležili tudi trije učenci: v dramski delavnici je sodelovala Roksana Grah, v glasbeni Špela Klement, v folklorni pa Tilen Gomboc. Našo šolo smo predstavili tudi s plakatом. Na GEOS-u pa smo dobili tudi energijo, da bomo lahko nadaljevali z delom.

Marija Štesl, mentorica

TEDEN OTROKA

Na OŠ Grad smo tudi letos na poseben način obeležili prvi teden v mesecu oktobru, t.i. Teden otroka. Letošnje geslo Nekoga moraš imeti rad nas je popeljalo v razmišljanje, da vsak izmed nas potrebuje nekoga ali nekaj, da lažje prebrodi različne preizkušnje. Na svetovni dan otroka smo priredili krajšo proslavo, kjer so učenci peli, razmišljali, deklamirali ter zaigrali, koga vse lahko imaš rad. Na tej proslavi smo medse sprejeli tudi naše najmlajše, prvošolčke. Da pa so pripravljeni vstopiti med prave šolarje, so morali dokazati s krajšim kvizom in častno prisego. Za nagrado so prejeli veliko torto v obliki knjige. Skozi ves teden se je odvijalo veliko dejavnosti. Učenci so se preizkušali v orientacijskem teku, mlajši učenci so si ogledali film Garfield 2 v Murski Soboti in lutkovno predstavo Prijatelju pomagaj v nesreči v izvedbi Lutkovne sekcije KUD Bubla iz Radencev. Teden otroka smo zaključili s kostanjevim piknikom in šaljivimi igrami na našem šolskem dvorišču.

Juhuhu, postali smo člani šolske skupnosti!

Helena
Poznič Kos
mentorica
šolske
skupnosti

NOČ ČAROVNIC IN BUČE

Vidite, da smo se zelo potrudili!

Vsako leto Občina Grad v sodelovanju z društvi prireja tradicionalno prireditve Noč čarovnic. Letos se je ta zvrstila že devetič zapored. Pri tej prireditvi pa pomaga tudi OŠ Grad, in sicer pri pripravi samega ozračja prireditve. Tudi letos smo, tako kot vsako leto, vsi razredi naše šole pomagali okrasiti buče na način, ki je značilen za ta čas. Te buče so nato razstavljene na prireditvi, nekatere pa sodelujejo tudi na izboru za naj bučo.

Učenci vsakič komaj čakamo na to prireditve. Pri izdelavi buč se trudimo po svojih najboljših močeh, saj se razredi med sabo potegujemo za privlačno nagrado – obisk kopališča in pica s pijačo. Po končani prireditvi izberemo dva razreda (en razred z razredne in en razred s predmetne stopnje), za katera menimo, da sta se pri izdelavi buč najbolj potrudila. Pri ocenjevanju se poleg same izdelave buč upošteva še njihovo število, glede na število učencev v razredu (zmaga ponavadi tisti razred, ki ima največje število buč). Kljub pomanjkanju buč, saj jih je letos prizadela toča, smo jih uspeli pridobiti v zadostnem številu.

Letos sta nagrado za najbolj izvirne buče prejela 8. in 3.b razred, za kar jima ostali učenci OŠ Grad iskreno čestitamo in želimo prijetno plavanje.

Roksana Grah, 9. razred

MEDNARODNO SREČANJE

Že v šolskem letu 2007/2008 je OŠ Grad sodelovala z DOŠ Jožefa Košiča iz Gornjega Senika, in sicer na področju slovenskega jezika ter tako prispevala k ohranjanju le-tega v zamejstvu. V letošnjem šolskem letu pa smo se odločili, da bo to sodelovanje potekalo na športnem področju. Skozi šolsko leto bodo organizirana tri srečanja.

Prvo srečanje je potekalo na OŠ Grad 11. novembra 2008 in bilo zelo nogometno obarvano. Prvi dve šolski uri so učenci obeh šol preživeli v računalniški učilnici, se pogovarjali, izmenjevali mnenja, brskali po internetu in iskali podatke o nogometnih zvezah Slovenije in Madžarske. V mešanih skupinah so nato svoje ugotovitve prelili na plakate in jih predstavili skupinam. Drugi del srečanja pa je bil bolj praktično obarvan, saj je bil odigran nogometni turnir. Nastopili sta dve ekipi OŠ Grad, ekipa DOŠ Jožefa Košiča in ekipa Slovenske vasi. Najbolje so se odrezali gosti iz Slovenske vasi, ki so premagali vse nasprotnike in osvojili 1. mesto. Tekme so minile brez večjih poškodb in ob bučnem navijanju učencev OŠ Grad.

Naslednje srečanje bo v mesecu januarju, ko se nam bodo učenci DOŠ Jožefa Košiča iz Gornjega Senika pridružili na zimskem športnem dnevu in se poizkušali v smučanju.

Alojz Tuškei

Ekipa nestrpno čakajo na začetek tekmovanja

MEDOBČINSKO TEKMOVANJE

OŠ Grad je 13. novembra 2008 organizirala medobčinsko tekmovanje v malem nogometu za osnovne šole Grad, Cankova, Kuzma in Sveti Jurij. Turnir je potekal v športni dvorani pri OŠ Grad, kjer so se šole potegovala za prvi dve mesti, ki vodita na regijsko tekmovanje v Mursko Soboto. Odigranih je bilo šest tekem, ki so minile brez večjih poškodb in v športnem vzdušju.

Prvo mesto je osvojila OŠ Sveti Jurij, drugo OŠ Grad, tretje OŠ Cankova in četrto OŠ Kuzma. Tako sta se na regijsko prvenstvo v Mursko Soboto uvrstili OŠ Sv. Jurij in OŠ Grad. Za najboljšega strelca turnirja je bil izbran Tobias Mencigar z doseženimi 6 zadetki, najboljši vratar pa je postal Gvido Benko. Oba sta zastopala ekipo OŠ Sveti Jurij.

OŠ Grad bo regijski turnir v Murski Soboti odigrala 5. decembra 2008. V svoji skupini se bo pomerila z OŠ I in OŠ III iz Murske Sobotice ter OŠ Gornji Petrovci. Prvouvrščena ekipa se bo uvrstila na področno tekmovanje.

Alojz Tuškei, mentor

Tekma med OŠ Cankova in OŠ Sveti Jurij

SADNO NABODALO

Zima je čas, ko je naše dobro počutje in zdravje na veliki preizkušnji. Virusi postanejo vojska, ki napada naše telo. Zato je potrebno naš organizem »oborožiti« z vitamini, ki nas bodo uspešno branili pred napadalci. Nekako tako sem predstavila pomen vitaminov za naše zdravje v 1. razredu, ko smo se pogovarjali o zdravi prehrani.

Da pa ne bi ostali samo pri teoriji smo se »vojskovanja« lotili še praktično. Iz različnih vrst sadja smo pripravili najprej sadno nabodalo, nato pa preostalo sadje uporabili še za sadno solato. S stepeno smetano nam je še bolj teknila. Naredili smo le prvi korak v boju z virusi, naslednje moramo narediti sami in čisto vsak dan.

Učenci 1. razreda in razredničarka

Zelo smo ponosni na svoje izdelke

NEMŠČINA MALO DRUGAČE

Z učenci 5. razreda smo uro nemščine preživeli malo drugače, tokrat v gospodinjski učilnici. Spoznavali smo besedišče na temo sadje in zelenjava in se lotili priprave sadnih nabodal po receptu iz učbenika. Ura je bila za učence zagotovo zanimiva in tudi zabavna. Ugotovili smo, da učenje v konkretni situaciji učencem ustreza vsaj toliko kot učenje s pogovorom in če že niso vsi osvojili čisto vseh novih izrazov, ki so jih slišali, so se zato prepustili kulinaričnim užitek, sladkim in zdravim.

Nataša Kuhar Čerpnjak
učiteljica nemščine na OŠ Grad

TEČAJ NEMŠČINE NA OŠ GRAD

Kot že nekaj let zapored, smo tudi letos organizirali tečaj nemščine, ki je v prvi vrsti namenjen učencem 1. triade, ki se tuje jezika še ne učijo v okviru obveznega programa osnovne šole. V skupino je letos vključenih 13 otrok, od vrtca do 6. razreda. Ker je število otrok majhno, delo poteka le v eni skupini in je precej zahtevno. Istočasno je namreč potrebno doseči cilje, ki jih zahteva učenje začetnikov in tudi učencev, ki nekaj znanja že imajo. Tako se enkrat bolj ukvarjamo z učenjem osnovnega besedišča na različne teme, ki je bolj namenjeno začetnikom, drugič spet že kar z zgodbicami, ki so bolj namenjene starejšim učencem, večkrat z obojimi v isti učni uri ob različnih oblikah in metodah dela v

skladu s konceptom zgodnjega učenja tujih jezikov. Delo je zanimivo, pestro, sproščeno in tudi otroci tečaj nemščine radi obiskujejo.

Nataša Kuhar Čerpnjak

BABICE IN DEDKI V VRTCU

Otroci so nastopili pred babicami in dedki

Mesec november je mesec, ko se spominimo naših starejših občanov. V tem mesecu po vaseh potekajo razne prireditve, ki so namenjene prav njim. Otroci in vzgojno osebje iz vrtca pri OŠ Grad pa smo 25. novembra medse povabili naše dedke in babice. Odziv je bil zelo dober, saj so se proslave udeležili v zelo velikem številu. Na to prireditev smo se pripravljali že ves mesec, saj so otroci pridno vadili. Vse tri skupine so se predstavile s pestrim programom. Otroci so prepevali, deklamirali, plesali in nastopali z lutkami. Poželi so bučen aplavz, kar je bilo tudi njim v veliko zadovoljstvo. Po proslavi je sledilo družabno srečanje po skupinah. Da pa ne bi naši gostje odšli praznih rok, smo jih obdarovali s skromnimi darili, ki smo jih izdelali v vrtcu.

Klaudija Klement
pomočnica ravnateljca za enoto vrtca

OTVORITEV MRLIŠKE VEŽICE NA DOLNJIH SLAVEČIH

V začetku avgusta sta bila na gornjem pokopališču na Dolnjih Slavečih blagoslovljena mrliška vežica in križ. Slavnosti so se udeležili trije župani sosednjih občin, g. Daniel Kalamar, g. Edvard Mihalič in g. Jožef Škalič, ter svetnik g. Ludvik Kočar. Vežico in križ je blagoslovil dekan, g. Martin Vöröš.

Pisalo se je leto 1992, ko se je porodila zamisel, da bi na tem pokopališču zgradili vežico. Na pobudo g. Karla Recka so začeli urejati potrebno dokumentacijo, gradbeni odbor pa je vodil g. Alojz Makovec. Z vnemo in zagnanostjo so se lotili potrebnega dela, saj objekt služi dvema občinama, začetnica pa je bila takratna občina Kuzma-Grad. Na tej t.i. »božji njivi« išče svoj zadnji počitek 35 gospodinjestev, posamezno gospodinjstvo pa je prispevalo po 600 evrov skupaj z delom in materialom. Zato se je ob slavnosti g. Franc Solar kot svetnik z Dolnjih Slavečev posebej zahvalil županu, g. Danielu Kalamarju, gradbenemu in nadzornemu odboru ter vsem gospodinjstvom za trud in požrtvovalnost. Objekt je bil blagoslovljen in predan svojemu namenu. Skrbnik vežice in pokopališča je g. Viktor Forjanič.

1. septembra 2006 je bil blagoslovljen tudi križ na Dolnjih Slavečih in z letošnjo slovesnostjo na gornjem pokopališču so bili v glavnem obnovljeni sakralni objekti na Dolnjih Slavečih.

Franc Solar

Blagoslovitev vežice (foto: Ivan Recek)

OBČINSKE VAŠKE IGRE V VIDONCIH

V občini Grad poteka tradicionalna prireditev Občinske vaške igre. Gostitelji letošnjih vaških iger smo bili člani ŠD Vidonci. Bilo je nedeljsko popoldne 27. julija 2008 in člani posameznih ekip so se začeli zbirati v športnem centru Vidonci. Na nebu so se začeli pojavljati temni oblaki in s strahom smo zrlji v nebo ali bo začelo deževati. Skupina Plamen je s svojo glasbo pregnala temne oblake in igre so se lahko začele.

Udeležba je bila nad pričakovanji, saj se je iger udeležilo kar devet ekip in sicer: »Lukaj« Motovilci, »Gračka Pomlad«, ŠRD Dolnji Slaveči, »Peški« Motovilci, ŠD Radovci, Društvo žena in deklet Kruplivnik, ŠD Kovačevci, ŠD Grad in seveda domače društvo ŠD Vidonci.

Posamezne ekipe so se pomerile v petih igrah, ki so vse bile zelo zanimive. Imena iger so bile smučanje na travi, biciklen, dojenje, peni, telige. Poleg teh iger pa je še bilo tekmovanje v vlečenju vrvi, ki je bilo kot samostojna kategorija.

Smeha, dobre volje in včasih tudi malo razburjenja ni manjkalo. Končni cilj iger je bilo prijetno druženje občanov, vendar je pa tudi tekmovalnost privrela na plan. Med igrami nas je seveda zabavala skupina Plamen in tudi pijače in hrane je bilo v velikih količinah. Po napetih igrah smo prišli do končnih rezultatov. Ti rezultati so pokazali, da je zmagala ekipa Društva žena in deklet iz Kruplivnika. Pri vlečenju vrvi pa se domačini nismo dali in smo pokazali, kdo je »najmočnejši« v Občini Grad. Sledila je podelitev priznanj in pokalov ter seveda zabava do poznih nočnih ur.

Občani Občine Grad smo med samimi igrami družili in navezovali prijateljske odnose. Pohvalili bi vsa društva, ki so se udeležila vaških občinskih iger. Nam organizatorjem pa so igre ostale v zelo lepem spominu tako organizacijsko kot tudi po »zaslužku«.

ŠD Vidonci

Melita Ficko Sapač

Smučanje na travi (foto: Slavko Sukič)

RAZSTAVA ROČNIH DEL IN DOMAČE OBRTI

Društvo žena in deklet Kruplivnik, ki šteje dvajset članic, je tudi letos v sklopu 8. občinskega praznika Občine Grad pripravilo že 4. razstavo ročnih del in domače obrti. Na razstavi so sodelovali ustvarjalci iz občine in od drugod. Obiskovalci so se seznanili s številnimi rokodelskimi izdelki, kot so vezeni in kvačkani prtički, gobelini, lončeni izdelki, spominki iz lesa in stekla, remenke, pletene košare, krbüle, doma narejeni božični aranžmaji, rože iz krep papirja, pleteni predpražniki, opletene steklenice, ceckerji... Poleg omenjenih razstavljenih izdelkov je bila še razstava fotografij z motivom narave. S krajšim kulturnim programom sta nedeljsko popoldne popestrila s petjem in harmoniko brata Kuhar iz Motovilcev ter Ljudski godci iz Černelavcev. Tovrstne prireditve so dobrodošle, saj so namenjene druženju in predstavitvi ljudske umetnosti širše.

Manjša skupina vaščanov iz Kruplivnika je kasneje izkoristila lepo septembrsko nedeljo za druženje in pohod po gozdnici učni poti Fuks Grabi.

Klementina Lesic *Lončeni izdelki (foto: K. Lesic)*

OBČINSKI TURNIR V MALEM NOGOMETU

3. avgusta 2008 smo v okviru Občinskega praznika organizirali malo-nogometni turnir za društva v občini. Turnirja se je udeležilo 7 ekip, ki so se v prijetno toplem vremenu borile za lične pokale.

V predtekmovanju so imeli nekateri več sreče in tudi znanja, zato so se uvrstili med štiri najboljše ekipe. V borbi za tretje mesto so NK Grad - mladinci premagali nogometaše iz ŠD Radovci. V odločilni tekmi za prvo mesto pa gostitelji ŠD Grad - veterani nismo imeli dovolj sreče, tako da so slavili nogometaši iz ŠD Vidonci. ŠD Vidonci pa so s tretjo zaporedno zmago osvojili prehodni pokal v trajno last. Čestitamo.

Najboljši strelec turnirja je postal Buček Niki iz ekipe NK Grad - mladinci, najboljši vratar pa prav tako član NK Grad - mladinci, Šišič Patrik. Najboljši igralec turnirja pa je postal Kovač Janez iz ekipe ŠD Grad - veterani.

Andreja Celec

OBČINSKI PRAZNIK

Občina Grad je 8. avgusta 2008 praznovala svoj 8. občinski praznik. Slavnostna seja Občinskega sveta je bila tokrat na Dolnjih Slavečih, kjer je ob podelitvi priznanj, zaslužnih pohval in besed bil slavnostni prevzem oz. otvoritev izgrajenega vodovoda Dolnji Slaveči. Proslavo, ki jo je povezovala ga. Marjanca Ferko Omahen, so popestrile mladinke z Dolnjih Slavečev z recitali o vodi, Klavdija Lovenjak s harmoniko in folklorna skupina Osnovne šole Grad, ki je zaplesala prekmurske plese. Podeljene so bile plakete za urejenost javnih in društvenih objektov, ki so jih prejeli PGD Kruplivnik, Športni center Radovci in Lovska družina Radovci, vsak v svoji kategoriji, podelila pa sta jih župan,

Župan z odličnjaki (foto: D. Krpič)

Folklor je popestrila program (foto: D. Krpič)

g. Daniel Kalamar, in predsednik ocenjevalne komisije, g. Jože Sever. Župan je slavnostno podelil tudi knjige zaslužnim učencem, ki so uspeli in se dokazali na državnih tekmovanjih, županove petice petim odličnjakom v vseh osmih razredih ter knjigo zlati maturantki. Po govorih gostov, med katerimi so pohvale in želje za nadaljnje uspehe in dobro sodelovanje izrekli župani občin Cankova, Rogašovci in Gornji Petrovci, predstavnik občine Kuzma, poslanec g. Džuban, načelnik UE M. Sobota, direktor KP Goričko, g. Halb in častni občan g. Anton Vratuša, je sledila slavnostna otvoritev vodovodnega omrežja Dolnji Slaveči. Simbolično so na hidrantu ob gasilskem domu, kjer je proslava tudi potekala, odvezali trak župan občine, g. Daniel Kalamar, svetnika z Dolnjih Slavečev, g. Evgen Škodnik in g. Franc Solar ter dosedanj častni občani občine Grad, g. Anton Vratuša, g. Janko Kondrič in g. Štefan Kuhar. Vsi skupaj so nazdravili z vodo ob želji, da je nikoli ne bi zmanjkalo. Proslavo so zaključili tamburaši iz Ljutomera, obiskovalci pa so prejeli simbolično darilo – lončke z napisom Občina Grad.

Danijela Krpič

Otvoritev vodovoda (foto: D. Krpič)

»KINO« PRI GRADU

V okviru letošnjega občinskega praznika si je bilo mogoče v kulturni dvorani pri Gradu brezplačno ogledati dva filma. Predvajali so dokumentarec *Neprijetna resnica*, ki prikazuje enega izmed danes najbolj aktualnih problemov, in sicer globalno segrevanje zemeljskega ozračja. Kolikor je bil prvi film poučen, toliko pa je bil drugi bolj zabaven in sproščujoč. Gledalci so se lahko namreč nasmeljali ob romantični komediji *Recept za ljubezen*.

S predvajanjem omenjenih filmov se je dokazala večnamenskost dvorane in velika škoda je, da je bila večina stolov v dvorani praznih.

Klementina Lesic

SLOVESNOST OB 30-LETNICI PGD KOVAČEVCI

Leto 1978 je v analih Kovačevcev zapisano kot ustanovno leto Prostovoljnega gasilskega društva Kovačevci. In kot se za prave gasilce spodobi, se je ta okrogla obletnica v Kovačevcih slavnostno proslavila.

Pozdrav desetini (foto: D. Troha)

Pisal se je 10. avgust, ko so se pred vaško gasilskim domom zbrale gasilske desetine, da bi skupaj s slavljenici podale čast okrogli obletnici. Po uvodnem pozdravu so se vsem gostom predstavili mali nadobudneži iz vasi, ki so s kratkim kulturnim programom poželi gromek aplavz in marsikatera mama je tedaj ob pogledu na svojega malčka čutila ponos.

Sledila je podelitev priznanj vsem zaslužnim, ki so na kakršen koli način prispevali k temu, da je društvo lahko praznovalo tako lepo okroglo obletnico. Nekaj besed je

bilo namenjenih tudi prijateljskim odnosom, ki jih goji PGD Kovačevci z društvom iz Fehringa in le-ti so se slovesnosti tudi v lepem številu udeležili.

Po uradnem delu se je začel bolj sproščen del slovesnosti, kjer se je staro in mlado ob dobri glasbi zabavalo še pozno v noč.

Doris Troha

Mladi nadobudneži (foto: D. Troha)

40 LET NK GRAD

Nogometni klub Grad je svoje dolgoletno delovanje in udejstvovanje v Pomurski nogometni ligi obeležil s slavnostno prireditvijo 15. avgusta 2008. V kulturnem programu je številno občinstvo izvedelo nekaj več o 40-letni poti kluba, njihovih uspehih, delu, izgradnji igrišča in slačilnic ter o vseh zaslužnih članih in občanih, ki so jim vsa ta leta stali ob strani.

Z zahvalnimi plaketami se je predsednik kluba, g. Emil Šeruga, zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je NK Grad danes to, kar je. Uspešen klub, ki združuje mlade, manj mlade in predvsem najmlajše ljubitelje nogometa ter vse

Nekdanji nogometaši NK Grad (foto: Lidija Krpič)

ostale navijače, ki zahajajo na tekme, se družijo in preživljajo prosti čas na nogometnem igrišču.

Obenem je med proslavo bila slavnostna otvoritev obnovljenega Večnamenskega športnega objekta, ki zajema slačilnice, prostore za sodnike ter večjo večnamensko dvorano. Ob tej priliki jim je župan Občine Grad, g. Daniel Kalamar, simbolično podaril žogo, ki naj jim bo vodilo, da se bosta šport in prijateljsko druženje nadaljevala še mnogo let. Program sta popestrili pevki Bernardka in Evelina Mešič, na harmoniko pa je zaigrala Klavdija Lovenjak.

Po kulturnem programu je vse obiskovalce zabavala mična pevka Tanja Žagar z Maxbandom. Pod velikim šotorom, ki je bil nabito poln, je bilo toliko energične glasbe, da obiskovalci sploh opazili nismo, da se je zunaj šotora razbesnelo pravo neurje s točo. Člani NK Grad so zadovoljni stregli goste in ugotovili, da se dobra zabava začne ob nogometni žogi, konča pa ob dobri glasbi.

V prejšnji številki glasila je bil Nogometni klub Grad ob 40. obletnici podrobneje opisan. Prav tako njegovi ustanovitelji, predsedniki in funkcionarji v klubu. V članku smo navedli, da je letos funkcijo sekretarja kluba prevzel g. Silvester Dervarič, kar pa ne drži, saj je to funkcijo prevzel g. Silvester Železen. Za neljubo napako se g. Železnu opravičujemo in mu želimo, da bi to funkcijo z veseljem in uspešno opravljal še dolga leta.

Danijela Krpič

Prireditev je zaključila Tanja Žagar (foto: Gabrijel Pilaj)

POMOČ PO NEURJU V PODRAVJU

S 15. na 16. avgust se je v naši neposredni bližini razbesnelo močno neurje, ki je odkrilo nekaj tisoč hiš, največ v Podravju. Zato je bila na osnovi Zakona pred naravnimi in drugimi nesrečami in Zakona o gasilstvu s strani poveljnika Civilne zaščite RS izdana odredba za aktiviranje gasilskih enot za odpravo posledic neurja. Poziv na pomoč smo dobili 16. avgusta tudi na GZ Občine Grad, zato se nas je 5 gasilcev, dva iz PGD Grad in trije iz PGD Motovilci, takoj odzvalo in se udeležilo odpravljanja posledic neurja v Podravju. Zbirno mesto je bil Ptuj, lokacija pa Turnišče pri Ptuj. Naša naloga je bila začasno prekrivanje streh s plastično folijo. Na intervenciji 16. avgusta nas je na različnih lokacijah sodelovalo 84 gasilcev iz pomurske regije. Na sami intervenciji se je pokazala prava solidarnost in humanost prostovoljnih gasilcev, ki so se odzvali pozivu in pomagali v nesreči, ki lahko zaradi vse močnejših vremenskih sprememb in neurij doleti tudi nas in bomo pomoč potrebovali tudi sami.

Milan Špilak
poveljnik GZ Občine Grad

Uničeni domovi po neurju

LJUDSKI PEVCI RAZVESELJUJEJO

Ljudski pevci KUD France Prešeren Grad bomo v začetku februarja prihodnjega leta praznovali 15 let našega petja. Čeprav naši lasje že srebrijo in naš korak postaja krajši, smo še vedno aktivni.

Udeležujemo se vsake prireditve, na katero nas povabijo. To so razne revije ljudskih pevcev. Tako smo aprila bili v Beltincih, maja v Mali Nedelji, zadnjega maja v Lipovcih, v Vadarcih, septembra pa v Černelavcih. 27. septembra smo popestrili 80-letnico Franca Ferko iz Vidoncev. Oktobra smo bili v Ljubljani in Pečarovcih. Tako je bilo v letošnjem letu do sedaj že šestnajst nastopov, tudi v naši občini in Krajinskem parku Goričko.

Najbolj nas je presenetila prireditev v Gomilicah, kamor so nas ljudski pevci Vrtnice iz Gomilic povabili na srečanje »Naj se čuje pesem«. 22. junija so se v sklopu ljudskega petja spomnili 100 let rojstva njihovega rojaka in našega dolgoletnega župnika Ivana Kolenca, ki je pri Gradu župnikoval kar 38 let (1935-1973). V ta namen sem na kratko opisala njegovo delo v župniji Grad, nato pa smo zapeli tri pesmi. Čeprav je bilo zelo vroče, smo vztrajali do konca, saj je bilo kar 11 pevskih skupin.

V Ljubljani z Janezom Podobnikom (foto: Gabrijel Semler)

16. avgusta smo dobili obisk iz Kopra. To so bili upokojenci društva Prekmurcev v Slovenski Istri. Prav tisti, ki so nas lansko leto povabili na prireditev »Prekmurska jesen« v Kopru. Srečanje z njimi je bilo enkratno in nepozabno. Pogostili smo jih s hrano in pijačo. Zapeli smo jim tri pesmi po našem izboru. Med njimi je bila tudi pesem »Ednok na Vukovem bregi«, ki jo je napisal g. Janko Kleibencetl, uglasbili pa smo jo mi. Ko je slišal svojo pesem, je povedal, da kaj takega še ni doživel, čeprav je napisal nešteto pesmi. Nato smo peli pesmi po njihovih željah. Povedali so nam, da njihovi vnuki že pridno pojejo naše pesmi, ki so na našem CD-ju in smo jim ga lani podarili.

Dan se je nagibal proti večeru in naši gostje so se poslovili. Udeležili so se še državne proslave pred gradom ob združitvi prekmurskih Slovencev z matičnim narodom.

Irena Grah

Ljudski pevci v Pečarovcih (foto: G. Semler)

3. POHOD PO GRAŠČAKOVI POTI

14. septembra 2008 je potekal že tretji pohod po »Graščakovi poti«, ki vodi po vaseh občine Grad. Na tipičen jesenski dan se je zbralo okrog 20 pohodnikov, ki so prehodili daljšo različico poti, dolgo 15 km. Med pohodniki je bilo manj domačih in več zunanjih pohodnikov, predvsem pohodnikov s Ptuja in Gornje Radgone, ki so bili nad potjo zelo navdušeni, saj je dobro označena in prijetna. Pot vodi mimo vseh kulturnih znamenitosti naše občine in jo tako predstavlja na aktiven in družaben način.

Turistično-informacijska tabla (foto: D. Krpič) Izdelanih 5 tabel so postavili v središču vasi Grad, v zgornjem delu vasi Grad, v Vidoncih, v Radovcih ob Info pisarni in na motovilskem križišču. Table vsebujejo kulturne znamenitosti v naši občini in zemljevid s Kačovo in Graščakovo potjo.

Da bi bila občina turistom in obiskovalcem še bolj predstavljena, je društvo »Skouriš« v mesecu oktobru postavilo tudi Turistično-informacijske table Občine Grad.

Danijela Krpič

PONOVNO V ROKOMETNIH DRESIH

»Čete male in odbrane, ki so pri Gradu v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja oživele rokometno dejavnost, znova oblekle rokometne drese.«

Nenavaden, a prvovrstni izmed takšnih dogodkov, ki se je zgodil v nedeljo, 14. 9. 2008, v prostorih OŠ Grad, bo marsikomu ostal v nepozabnem spominu. Po 35-ih letih od prenehanja delovanja ženskega Rokometnega kluba Grad, smo obiskovalci imeli zopet možnost srečanja s starimi priljubljenimi obrazi, ki so še vedno izžarevali športni elan. Največjo zaslugo pri organizaciji tega projekta gre zapisati nekdanjemu učitelju in trenerju »graških rokometnic«, g. Janku Rožmanu, in kapetanki popularnega moštva, ge. Štefki Stojanović, ki je bila vezni člen prireditve v celoti.

Velik del prostega časa so temu dogodku namenile tudi druge članice slovite ekipe rokometna, ki se je odvijal tukaj pri Gradu. Poleg treningov in promocije dogodka so natisnile svoj lastni bilten, nabavile spominske majčke in drese ter si ročno izdelale spominke. V posebno zadovoljstvo jim je bilo tudi priznanje s strani občine in samega župana, g. Daniela Kalamarja. V zahvalo za to so mu v trajno last predale zapisnike rokometnih tekem, ki so jih pobrskale po zapuščenih arhivih. Vrhunec kulturno – športne prireditve, na kateri ni manjkal niti g. Evgen Titan, je bila prav gotovo rokometna tekma med ekipo učenk OŠ Grad in slavljenkami nekdanjega RK Grad. Tekma je bila napeta in pestra, kar je na koncu pokazal tudi rezultat: »Stare se namreč niso dale!«

Na koncu športnega dopoldneva je sledilo še sklepno dejanje, ki je minilo v duhu nostalgije med igralkami, ki so si v Gostilni Klement privoščile nedeljsko kosilo. Mimogrede, tam so »dekleta« delila tudi svoje avtograme, ki so si jih navijači lahko odnesli celo domov.

Nino Gumilar

Ekipa slavljenk v modrem (foto: N. Gumilar)

POMOČ DRUŽINI GRAH

Dobra dela razveselijo vse, tiste, ki dobro delo storijo, in tiste, ki so te dobrote deležni. Zagotovo je bilo članom družine Grah toplo v srcih, ko so jim izročili bon v vrednosti 800 evrov za nakup šolskih in drugih nujnih potrebščin za življenje. Družina Grah je lani izgubila očeta, partnerka Vesna pa je ostala sama s tremi otroki, Patrikom in Glorio, ki obiskujeta osnovno šolo, ter Emanuelom, ki obiskuje vrtec.

Tako se je podmladek Lions kluba, tim Leo iz Murske Sobotne, odločil, da bo izkupiček iz dobredelnega koncerta namenil družini Grah. K akciji sta pristopila tudi BTC Murska Sobota in Občina Grad, ki sta namenila družini še drugo polovico izkupička in tako so zbrali 800 evrov, ki jih je družina lahko porabila v nakupovalnem središču BTC.

Upamo, da jih je ta dobredelna akcija razveselila in so si uresničili kakšno skrito željo.

Danijela Krpič

UMETNIŠKA RAZSTAVA V RADOVCIH

Ljubiteljska slikarka in kiparka Ivanka Lehner iz Černelavcev je zadnje septembrsko soboto organizirala pregledno razstavo vseh svojih umetniških del, in sicer na prav posebnem kraju - moževi domačiji v Radovcih.

Razstavljena dela na radovski domačiji

Mogoče se bo kdo vprašal, zakaj ravno tam? A sem prepričan, da sama razstava ne bi dosegla tolikšnega čara in barvitosti, kot je to prikazal prostor preobražene kmečke hiše v pravo likovno galerijo. Temu se res lahko reče »pravi magnet za oči«.

Tokratna pregledna razstava nam je poleg tihožitij, pokrajin in naravnih motivov, pokazala še abstraktne motive in kiparske mojstrovine iz gline. Prav posebno pozornost je pritegnil obraz Primoža Trubarja in motivi domačega okolja, navsezadnje tudi našega.

Ivanka pravi, da ima idej in načrtov za prihodnost še ogromno. Med drugim je njena želja tudi ta, da bi na moževi domačiji organizirala svojo lastno likovno kolonijo, kamor bi lahko povabila tudi druge likovne kolege. Pri njenem umetniškem elanu in karizmi, ki jo izkazuje navzven do drugih soljudi, ji to ne bo težko izpeljati. Zagotovo pa bomo ponosni, če se bo njen dar, ki ga prenaša na platno in glino, dogajal ravno v naši občini.

Nino Gumilar

MEDNARODNO SODELOVANJE GASILCEV

4. oktobra 2008 je potekala na Gornjem Seniku v Porabju vaja civilne zaščite z delovnim naslovom »Nevarna meja«, ki sta jo organizirala Izpostava CZ Körmend in Poveljstvo CZ Gornji Senik. V vaji so sodelovali tudi Izpostava URSZR Murska Sobota, GD M. Sobota, PGD Martinje in PGD Grad. Predpostavka vaje je bila prometna nesreča vozila, med katerima ena prevažala nevarne snovi. Po trku vozil pride do razlitja nevarnih snovi in močnega požara, ki ogrožava stavbe v bližini, ter do zastrupitve ozračja v vasi. Kolegi iz sosednje države zaprosijo za pomoč kolege iz Slovenije, ki se klicu na pomoč takoj odzovejo in pomagajo pri gašenju, dekontaminaciji in reševanju iz vozila. Naloga gasilcev iz PGD Grad je bilo gašenje razlitih gorečih tekočin na kraju nesreče. Gašenja so se lotili z gasilsko peno in požar uspešno pogasili. V intervenciji sta bili uporabljeni obe gasilski vozili, gasilske zaščitne obleke ter dihalni aparati. Po končani vaji je bila kratka ocena vaje, kjer so bila društva iz Slovenije prav posebej pohvaljena za opravljeno delo in sodelovanje. Za nadaljnje sodelovanje na področju zaščite in reševanja je bila ob tej priliki podpisana listina o sodelovanju med PGD Gornji Senik in PGD Grad, PGD Martinje in GD M. Sobota.

Milan Špilak
poveljnik GZ Občine Grad

Prikaz gašenja razlitih tekočin

GORIČKO V OBJEMU FIČEKOV

»Postanek celodnevnega, 13. srečanja Fičo kluba Velenje, ki se je dogajal 5.10.2008 na območju Goričkega, smo gostili tudi pri Gradu!«

Alojz Ropoša ob svojem fičku (foto: N. Gumilar)

Ponos nekdanje Jugoslavije, ki je bil zagotovo zaslužen za široko motorizacijo v tistem času, je bil in bo ostal priljubljen »Fiček«. Ne samo, da je bil majhen, ljubeč in cenovno dosegljiv, uporabljali so ga tudi v sestavi policije, vojske in prve pomoči; dolga leta pa je bil edino vozilo za učenje novih voznikov v avtošolah. Po več kot dvajsetih letih od prenehanja izdelovanja miniaturnih Fiatovih štirisedežnikov, ki so nastajali v tovarni avtomobilov Zastava v Kragujevcu, so leta 2004 v Sloveniji ustanovili klub za ljubitelje tovrstnih vozil. Fičo klub Velenje tako vsako leto pripravi enodnevno turnejo oziroma srečanje, ki je hkrati še lep izlet. Tokrat so zašli v naše konce.

Dogodka smo se razveselili vsi. Še posebej pa zato, ker je med člani tega društva tudi naš občan Alojz Ropoša od Grada, ki je poskrbel za vljuden sprejem svojih sočlanov v domačem okolišu. Najprej je goste nagovoril župnik, g. Goran Kuhar, ki je »oldtajmerje« tudi blagoslovil, nato jim je besedo dobrodošlice namenil župan Občine Grad, g. Daniel Kalamar, vse skupaj pa je pozdravil predsednik Fičo kluba Velenje, g. Jože Kovač iz Segovcev. Po blagoslovu na cerkvenem parkirišču je sledil sprejem na gradu s kratkim kulturnim programom, kjer so člani kluba izvedeli nekaj več o grajskem poslopju in zgodovini gradu nasploh. Nastopili so tudi Pevci ljudskih pesmi KD France Prešeren od Grada.

Zaključno dejanje se je zgodilo v gostilni »Pri Belem križu« v Kruplivniku, kjer so članom podelili še priznanja in pokale. Zadnje čase večkrat beremo, da se povečuje število posameznikov, ki se zanimajo za starodobnike, tako imenovane oldtajmerje. Nekoč kup zastarele pločevine, odpisane iz prometa, danes postaja bogata atrakcija in dragoceno zbirateljstvo. Upamo, da bo tovrsten način zbirateljstva obudilo čim več ljubiteljev starodobnih vozil tudi iz naših koncev.

Nino Gumilar

Zbrani fičeki ob gradu (foto: N. Gumilar)

UREDITEV POTI OB MRLIŠKI VEŽICI

Radovčani veliko dajemo tudi na ureditev in izgled mrliške vežice ter njene okolice. Tako so v jesenskem času ob Radovski mrliški vežici stekla tudi že načrtovana dela ureditve še dodatnih tlakovanih poti. Del poti ob mrliški vežici je bil tlakovan že prej, tako so se tokrat dela tlakovanja poti razširila kar na precejšen del pokopališča. Dela niso bila izvedena zgolj zaradi lepšega izgleda, ampak so bila tudi potreba.

Sredstva za ureditev poti so v veliki meri bila zbrana z namenskih sredstev, ki so bila pridobljena s pomočjo prostovoljnih prispevkov v namen ureditve mrliške vežice, del denarja pa je prispevala tudi Občina Grad s proračunskih sredstev.

Da pa so Radovčani delovni in složni ljudje, so dokazali tudi tokrat, ko so s svojim prostovoljnim delom še sami poskrbeli za dodatno ureditev poti z navozom zemlje tik ob poteh, ki vodijo do posameznih grobov.

Suzana Farič

Dograjene tlakovane poti ob mrliški vežici (foto: Milan Farič)

GASILSKA VAJA GZ OBČINE GRAD

V okviru gasilskih aktivnosti v mesecu oktobru je bila med drugim izvedena tudi gasilska praktična vaja po vnaprej določenem načrtu v organizaciji GZ Občine Grad, v kateri so sodelovale vse gasilske enote PGD GZ Občine Grad ter Center za obveščanje M. Sobota. Vaja z delovnim imenom Kovačevci 2008 je potekala na lokaciji nekdanjega zbirnega centra v Vidoncih. Predpostavka vaje je bil požar objekta v sklopu centra, ki se je razširil na sosednji gozd ter reševanje oseb iz objekta. Cilj vaje je bil preverjanje znanja gasilcev v obveščanju, uporabi radijskih postaj, gasilske tehnike in delo z dihalnimi aparati pri notranjem gašenju in reševanju ter gašenje požara v naravi. Na vaji je sodelovalo 41 gasilskih operativnih članov z 11 gasilskimi vozili in enota za delo z dihalnimi aparati. Po končani vaji je bila na sami lokaciji vaje tudi kratka ocena vaje, ki jo je podal Milan Špilak - poveljnik GZ Občine Grad, ki je bil tudi vodja same vaje. Ugotovljeno je bilo, da gasilcem primanjkuje še veliko opreme za notranje gašenje in osebno zaščito. Vajo sta obiskala tudi župan občine Grad, g. Daniel Kalamar in predsednik GZ Občine Grad, g. Franc Šalomon. Po vaji je bila za vse udeležence vaje pripravljena malica v gasilskem domu PGD Kovačevci.

Milan Špilak
poveljnik GZ Občine Grad

Vaja reševanja osebe

OBNOVA KRIŽA NA POKOPALIŠČU PRI GRADU

Na dan vseh svetih, 1. novembra, je domači župnik, g. Goran Kuhar, blagoslovil obnovljeni križ na pokopališču pri Gradu. Križ je bil po letu 1919, ko je bil postavljen, letos prvič obnovljen. Obnovil ga je gospod Šignjar Mijo iz Svetega Jurija. Obnova križa je stala 580,00 EUR. Vaška skupnost je namenila denar za obnovo iz prispevkov, ki so bili darovani ob pogrebih za mrliško vežico. Venec, ki je krasil obnovljeni križ, pa je spletla gospa Marija Ferko od Grada.

Križ na gračkem pokopališču (foto: D. Krpič)

Lidija Krpič

DRUGA KMEČKA TRŽNICA

Letos je Društvo za razvoj in promocijo turizma Občine Grad »Skouriš« že drugič organiziralo kmečko tržnico, ki je bila 14. novembra v Radovcih. Namen tržnice je bil ponuditi občanom in vsem obiskovalcem domače pridelke za ozimnico. Na tržnici je bilo 5 razstavljalcev iz občine, ki so ponujali jabolka in zelenjavo (papriko, paradižnik), bučno olje, med in medico, šunko, domače klobase, kruh, vloženi skouriš ter skouriševo žganje, domači sok ter orehov in višnjev liker. Obiskovalci so lahko pokušali likerje, sok, domač kruh s šunko, posolanke in pogače, poudarek pa je bil predvsem na pokušnji mladih vin domačih vinogradnikov. Ob zmernem obisku tržnice so razstavljalci oskrbeli le-te z medom, ozimnico in drugimi domačimi pridelki. Kmečko tržnico je popestril tudi harmonikaš, ki je zaigral nekaj domačih skladb.

Želja pridelovalcev in članov društva je vsekakor, da bi postala tržnica znana in bi si ljudje svojo ozimnico napolnili z zdravimi domačimi pridelki.

Danijela Krpič

SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV

Nedelja, 16. november, je bila letos namenjena srečanju starejših občanov v gasilskem domu pri Gradu. Bila je lepa sončna nedelja, katero so našim starejšim popestrili še člani Kulturno umetniškega društva Budinci z veseloigro »Kak so se Būdinjčarge plesati fčili«. Ob kosilu so veselo poklepetali z znanci in prijatelji. V znak zahvale in pozornosti smo jim podarili skromna darila. Želeli smo jim povedati, da mislimo na njih in da so pomemben člen naše lokalne skupnosti.

Občane, ki so v domovih za ostarele, pa so v začetku decembra obiskali predstavniki Društva upokojencev Grad, ga. Kristina Marič, ga. Dragica Hüll in g. Anton Kavar, župan, g. Daniel Kalamar, in župnik, g. Goran Kuhar. Društvo upokojencev je varovancem poklonilo lepo darilo, malo pozornost pa jim je namenila tudi občina.

Lidija Krpič

Zbrani starejši občani (foto: L. Krpič)

V domu starejših Rakičan

SREČANJE GASILSKIH VETERANOV

GZ občine Grad je bila organizator 3. srečanja gasilskih veteranov Občine Grad, ki je bilo v nedeljo, 14.12.2008, v prostorih PGD Dolnji Slaveči.

Od 55 vabljenih gasilskih veteranov se je srečanja udeležilo 30. Vse prisotne sta najprej pozdravila predsednik GZ občine Grad, g. Franc Šalamon, ter domači predsednik PGD Dolnji Slaveči, g. Jože Pozvek. Sledil je pozdrav poveljnika GZ Občine Grad, g. Milana Špilaka, ki je podal tudi poročilo opravljenega dela GZ med obema srečanjema. Po poročilu so bili gasilski veterani povabljeni, da predstavijo svoj pogled na gasilstvo danes in ga primerjajo z delom, ki so ga opravljali v času njihovega aktivnega dela v društvu. Vsi so bili enotnega mnenja, da je imel vsak čas razvoja svoj določen čar. V preteklosti so gradili gasilske domove, nabavljali opremo ter razvijali medsebojno pomoč, gasilci so bili spoštovani in ponosni v svojih okoljih. Danes pa je vse drugače! Z nenehnim razvojem se spreminja način in delo gasilcev na področju gašenja in reševanja. Z zakoni so določene pravice in dolžnosti gasilcev, kar je pravilno, vendar se na žalost vse manj mladih odloča oz. zdrži dlje časa v gasilstvu zaradi vse večjih zahtev in pogojev za delo. Na koncu je poveljnik GZ na kratko razložil, zakaj je tako in kakšni so postopki za nadaljnje delo. Sledila je zahvala in počastitev vseh preminulih gasilcev z minuto molka.

Po pogostitvi je bilo skupno gasilsko slikanje za spomin na srečanje ter podelitev spominskih daril – letos buteljka vina. Zaključek srečanja je bil pozno zvečer z željo ponovnega srečanja vseh gasilskih veteranov!

Milan Špilak
Poveljnik GZ občine Grad

ANDREJEV SEJEM NA GRADU

Vstop v adventni čas, ki je čas priprave na božič, vsako leto obeležimo z godom svetega Andreja. Ob pomoči organizatorjev Turističnega društva Grad in Javnega zavoda Krajinskega parka Goričko prireditev vsako leto obiše več obiskovalcev.

Star prekmurski pregovor pravi: »Andrej printa šnej«, kar si lahko razlagamo, da nas na Andrejevo sneg ne sme več presenetiti. Letos se je mati narava tega pregovora močno oprijela. Vonj po zimi je zašel tudi k nam, a njene ostre svežine v topli viteški dvorani obiskovalci Andrejevega sejma nismo občutili. »Lepo je, da smo ravno mi ponovno obudili tradicijo te prastare prireditve, ki se je tukaj na gradu odvijala že vrsto let«, je v kratkem nagovoru po sveti maši povedal župan Občine Grad, g. Daniel Kalamar. Vzpodbuda in zahvala za izpeljavo te prireditve je s strani direktorja Krajinskega parka Goričko, g. Janka Halba, bila namenjena tudi gospe Mariji Hüll, ki z dušo in telesom skrbi, da leto za letom prireditev uspe. Letos je med nas povabila celo ljubiteljsko slikarko in kiparko Ivanko Lehner, ki je v predprostoru poročne dvorane pripravila razstavo svojih mojstrov.

Pri maši na Andrejevo (foto: N. Gumilar)

Na koncu ne smemo iti še mimo pridnih domačink, ki vsako leto pridno napečejo dobrot in skuhamo vina, s katerim se obiskovalci sejma lahko okrepijo. Beseda zahvale pa gre tudi vsem sejmarjem, ki kljub mrzlemu vremenu, postavijo svoje prodajne stojnice.

Nino Gumilar

POSTAVITEV JELKE NA DOLNJIH SLAVEČIH

Dnevi tečejo. Pogosto se sploh ne zavedamo, da je teden spet naokoli. Tako je na vrata ponovno potrkal adventni čas, čas, ko smo se vedno znova zbrali pred gasilskim domom, okrasili jelko in pripravili program za vse obiskovalce.

A letos je bilo drugače. Letos smo jelko okrasili v krogu članov ŠRD Dolnji Slaveči, se povесelili in tako priredili malo srečanje članov društva. Prazniki so nam dali dodaten razlog in elan, da smo se srečali in naredili nekaj čarobnega v teh prazničnih dneh. Kljub temu, da programa ni bilo, se je ob koncu krasitve jelke opogumil naš najmlajši član Mark in nam povedal dve pesmici ob jelki. Ob koncu srečanja smo prižgali tudi lučke na jelki, katere v teh prazničnih dneh krasijo okolico ter s svojim žarom navdihujejo mimoidoče s toplino in duševnim mirom.

Mateja Knap

Mark nas je navdušil s pesmico o jelki

OBISK MIKLAVŽA

Miklavž v Motovilcih

December je mesec pričakovanj, obdarovanj in lepih želja. Zato smo člani DŠKT »Lukaj« Motovilci v goste povabili Miklavža, da obdari in razveseli otroke. Slednjega so otroci in njihovi starši pričakali ob postavljeni jelki pred gasilskim domom. Za vesel sprejem Miklavža sta poskrbela Mitja in Metod s harmoniko in veselimi vižami.

Po rahli zamudi je Miklavž končno prispel in nagoovoril neučakane otroke ter jim razdelil darila. S sabo pa je imel tudi parklja, ki sta poskrbela za malo manj pridne. Ker pa se je Miklavžu mudilo naprej, nas je kaj hitro zapustil in zaželel vse dobro, nasmeh in veselje na licih otrok pa sta bila dokaz, da je bil naš namen izpolnjen.

Branko Grah, ml.

Miklavž z darili v Motovilcih

Sveti Miklavž na obisku v cerkvi

V spremstvu parklja in dobrih angelov se je sveti Miklavž letos ustavil tudi v naši cerkvi, kjer je nanj pričakalo veliko število otrok in njihovih staršev. Z lepimi mislimi in toplimi besedami je pozdravil vse naše vernike, pohvalil gospoda župnika in slehernega otroka obdaril s sladko čokolado. Upamo, da te navade ne bo pozabil in da naslednje leto zopet pride med nas.

Nino Gumilar

Sv. Miklavž je delil čokoladice (foto: N. Gumilar)

DOGAJANJE V KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

Državna proslava ob priključitvi Prekmurja k matični državi

V Prekmurju smo že tretjič pripravili proslavo ob priključitvi Prekmurja k matični domovini. Letos je ta čast doletela prav naš grad. Prekmurci in številni gostje so se 16. avgusta tretjič v samostojni slovenski državi spomnili pomembnega dogodka izpred 89 let, ko je 17. avgusta 1919 bilo Prekmurje iz rok takratne vojaške uprave, na slovesni prireditvi v Beltincih izročeno jugoslovanski civilni upravi. Po osrednji državni proslavi, na kateri je bil slavnostni govornik Janez Janša, in katere avtorji so bili scenarist Feri Lainšček, režiserka Duša Škof, muzikolog Tomaž Rauch in režiser video filmov Aleš Nadai, in je umetniški program namenil posebno pozornost gričevnatemu delu Prekmurja, Goričkemu, je sledilo družabno srečanje številnih gostov iz sveta politike in gospodarstva, drugih Prekmurcev in domačinov znotraj grajskega poslopja.

Pa še nekaj besed o preteklosti. Do leta 1919 je bilo Prekmurje vključeno v mogočno Ogrsko. Bilo je majhna pokrajina na obrobju mogočne dežele, zapostavljena tako gospodarsko, socialno kot politično. In Prekmurci? Majhen narod, ki so se ga Madžari tako ali tako odločili iztrebiti. Razni verski, politični in kulturni centri, kar jih je pač bilo, so bili zunaj meja malega Prekmurja. Mlad prekmurski človek je moral, če se je želel izobraževati, v madžarske šole in se učiti tujega jezika. V gospodarsko močno zaostalem Prekmurju,

Govor Janeza Janše (foto: D. Krpič)

razen nekaj žag in mlinov, praktično ni bilo večje industrije. Prekmurski fantje so morali v 1. svetovni vojni braniti tujo deželo na tujem ozemlju, zaradi tujih interesov. Ravno poraz Avstro-Ogrske v tej 1. veliki vojni je pripeljal do tega, da se je Prekmurcem posvetila luč lepše prihodnosti. Neizobraženo in preprosto prekmursko prebivalstvo se je začelo narodno prebujati. S pomočjo buditeljev kot sta bila Krek in Slavič ter mnogi drugi, tudi onstran reke Mure, se je Prekmurje zavedlo svojih korenin, svoje slovenskosti. Na pariški mirovni konferenci je bilo odločeno, Prekmurje naj bo slovensko. Po ukazu je bilo najprej zasedeno z vojaško silo in nekaj dni za tem predano civilni oblasti. Za Prekmurje se je začelo novo obdobje. Nove domovine niso poznali, a so se kljub temu odločili zanjo.

Ksenija Rojht

Pri Gradu praznovali 800 let

Baročni grad Grad na Goričkem, ki je s svojimi 365 sobami največji grad na Slovenskem, se ponaša z bogato zgodovino. Grad se skupaj s svojim posestvom omenja v pisnih virih že leta 1208. Gre za listino, s katero je posestvo, v tistem času imenovano Lyndwa, takratni ogrski kralj podaril grofu Andreju iz Vasvarja. V omenjeni darovnici je bilo v latinskem jeziku zapisano: »Terram quandram Lyndwa ad Ferrum castrum pertinentem«. In tako se je začela 800-letna bogata zgodovina gradu Grad in njegovega posestva. Krojili so jo pogosto menjajoči se lastniki - med njimi bi naj bili tudi vitezi templjarji in ljudje, ki so živeli v njegovi bližini.

Obletnico omembe posestva Gornja Lendava, kakor danes prevajajo ime Lyndwa, smo pri Gradu počastili z bogatim kulturnim programom, 21. septembra 2008. Program sta povezovala Klementina Lesic in Nino Gumilar. Dramski krožek, ki vključuje učence, dijake, študente in učitelje Osnovne šole Grad, je pri-

Folklorna skupina iz Porabja

pravil recital pesmi Mateja Bora »Šel je popotnik skozi atomski vek«. Otroški pevski zbor Osnovne šole Grad se je predstavil s ciklom domačih pesmi. Slavnostni govornik na prireditvi je bil direktor Krajinskega parka Goričko, Janko Halb, ki je ob tem poudaril, da gre za pomemben dokument, ki dokazuje bogato in burno zgodovino tega območja. Nastopile so tudi goričke in porabske folklorne skupine, in sicer Folklorna skupina KUD Goričko Gornji Petrovci, Folklorna skupina KTD Moščanci, Folklorna skupina KUD Šalovci in Folklorna skupina Zveze Slovencev Gornji Senik.

Grajska vrata so bila na dan prireditve odprta za vse obiskovalce brez vstopnine. Po slavnostni prireditvi si je bilo na grajskem dvorišču moč ogledati kulinarčno prodajno razstavo, na kateri je bilo mogoče poskusiti domače goričke kulinarčne dobrote in vina.

Štefanija Fujs

Posvet o duhovnosti sodobnega prekmurskega človeka

Posveta so se 26. septembra 2008 udeležili duhovniki krščanskih veroizpovedi, zgodovinarji, sociologi, razvojni strategji in misleci. Glede na naslov posveta, smo iskali odgovore na različna vprašanja, ne pa dokončne ugotovitve duhovnosti, katera pomeni navezanost na materialno in vodi do tega, da se človek zaveda, da je človek. Človek je zaznamovan z nacionalno pripadnostjo, politično usmeritvijo, versko pripadnostjo in je mozaik, ki je bil sposoben v zgodovini to vse vgraditi vase. Človek je do zdaj uspel in ostal zvest samemu sebi. Pojavilo se je vprašanje, ali bo človek dovolj močan tudi vnaprej? Družba nudi tisto, kar vodi človeka z ekonomskega in brezetičnega vidika v propad in ne v njegovo rast. Duhovnost je potrebno buditi, graditi in uresničevati.

Prisotni so izrazili zadovoljstvo nad tem, da o duhovnosti sodobnega človeka govori tudi širša družba, vidijo pa vero kot sredstvo, da življenje postavimo na prave temelje in postanemo plemeniti ljudje. Postavili smo si tudi vprašanje o človekovem odnosu do narave. To, da se je človek začel neprimerno obnašati do narave, je vzrok v tem, da ni več varuh narave, ampak gospodar. Stopil je na mesto Boga Stvarnika. Človek si je naravo podredil in težko bo spet stopil v enakovreden odnos z njo. Postavili smo si kar nekaj iztočnic in vprašanj v razmislek.

Poslanstvo parka je, da se na zavarovanem območju narave ohranja življenje rastlin in živali v sozvočju z ljudmi ter nadalje spodbuja pri ljudeh zavest, da so doma na območju Krajinskega parka Goričko in da jim prostor postaja vedno bolj vrednota. Posvet je vodi-

la ga. Stanka Dešnik, glavna referenta in sogovornika na razpravi pa sta bila dr. Karel Bedernjak in Ludvik Jošar.

Po posvetu, kjer smo si postavili zanimiva vprašanja in na nekatere našli tudi odgovore, smo v prostoru predporočne dvorane odprli Trubarjevo razstavo »Vsem Slovencem«, ki jo je pripravil Zavod za kulturo in turizem Parnas iz Velikih Lašč. Evangeličanski škof mag. Geza Erniša je prisotnim ob Trubarjevem letu predstavil vsebino razstave. Zatem smo se preselili v Bodonce, kjer je bil v evangeličanski cerkvi koncert združenih moških pevskih zborov Koroške pod vodstvom zborovodje g. Janeza Koleriča. Zbori so nam pripravili bogat repertoar slovenskih protestantskih napevov Primoža Trubarja in njegovih sodobnikov. Na ta način smo slovesno z besedo in pesmimi obeležili Trubarjevo 500-letnico rojstva.

Štefanija Fujs

Na posvetu

Trideželni kolesarski maraton

Po že uspešnih športnih prireditvah spomladi smo na jesen pripravili še Tretji rekreativni trideželni kolesarski Martinov maraton, ki se je odvil 27. septembra 2008.

Tokrat je bil start v Tešanovcih pri jezeru v nekdanji gramoznici, kjer so ta dan za namen kulinarične in ponudbe doživetja narave v prekmurski ravnici, pohodnikom in kolesarjem odprli nov turistični objekt.

Pri organizaciji letošnjega maratona so z delavci Javnega zavoda Krajinski park Goričko sodelovali člani občinske športne zveze iz Moravskih Toplic, delavci občine Grad in občine Šalovci ter pripadniki slovenske policije, ki so poskrbeli za varnost kolesarjev na cesti. Okrepčevalnice so bile v občini St. Martin v Avstriji ter na Gradu, v Šalovcih in ob zaključku v Tešanovcih. Proga je bila dolga 105 km in s 1200 višinskih metrov

razlike. Potekala je čez 3 dežele in 3 mejne prehode, ki so letos bili prvič brez mejne kontrole ob prestopu. Kolesarji so doživeli raznolikost 3 kulturnih krajin, ki jih povezuje oblikovanost površja v razgibanem reliefu. Izjave kolesarjev, ki so progo prevozili, so bile, da je proga težja od gorskih, vendar lepa in razgibana ter bo zanimiva tudi drugim kolesarjem, ki za to še niso izvedeli, sploh pa so dobro občutili zmotno interpretacijo o tem, da je Prekmurje ravnica.

Maratona se je udeležilo 25 kolesarjev, veseli smo bili tudi udeležencev sosednjega parka Raab. Z nami je na progi bil tudi Michael Baier, prijatelj Martina Uitza in snovalec številnih kolesarskih prireditev v sosednji Avstriji, med drugim tudi popularne Tour de Mur. V cilju nas je pričakala gospa Renee Uitz, žena pokojnega Martina Uitza in Mladen Berginc, z Ministrstva za okolje in prostor, oddelka za zavarovana območja.

Ob koncu je bila zaključna prireditev na prostoru novega objekta turistično-doživljaljskega centra v Tešanovcih, kjer so se zbrali pohodniki, kolesarji in gostujoči nastopajoči iz številnih turističnih in kulturno-umetniških društev iz občin Moravske Toplice, Grad, Rogašovci in Gornji Petrovci.

Stanka Dešnik

Počitek kolesarjev pred gradom

3. jesenski bazar

V jesenskem času, ko še vsi lovimo toploto zadnjih sončnih žarkov, ko je Goričko zanimivo zaradi lepih barv in številnih plodov, je na grajskem dvorišču gradu Grad potekal že 3. jesenski bazar, na katerem so se predstavili rokodelci in ponudniki domačih izdelkov in pridelkov. Kot lahko jeseni uživamo v barvni umetnosti narave, so ob pestri prodajni razstavi izdelkov domače in umetnostne obrti prav tako uživali obiskovalci in lahko okušali goričke dobrote ter prisluhnili ljudski glasbi.

Sejemsko vzdušje so nam pričarali čez cel dan rokodelci s pestro ponudbo domiselnih izdelkov ročne obrti, kot tudi ponudniki naših goriških sadjarskih in turističnih kmetij s pridelki in izdelki. V goste smo povabili tudi kolekcijo Soven d.o.o. iz Selnice ob Dravi, ki je na stojnici predstavila svoje izdelke iz naravne ovčje volne. V viteški dvorani so obiskovalci lahko prisostvovali prikazu filcanja volne predstavnic Krajinskega parka Logarska dolina.

Otroci so se v popoldanskih uricah udeležili doživljajske delavnice v organizaciji Viste, Zavoda za razvoj vrednot M. Sobota pod vodstvom Aleksandre Pinterič in Terezije Vidovič na temo raziskovanja gozda in nabiranja gob. Skozi gozdno pravljico so spoznali svet gob, gozdnih živali, škratov in vil ter odkrili, kakšno škodo lahko naredijo v gozdu »Veliki nemarni škornji«. Povedali so, da oni niso ti veliki nemarni škornji, če pa so včasih bili, v prihodnosti zagotovo ne bodo več. Po sprehodu v gozdu so otroci še ustvarjali na grajskem dvorišču in nastale so zanimive umetnine iz naravnih materialov. Na pridne otroke je ob koncu čakalo še gozdno presenečenje.

Ljudski pevci KUD France Prešeren Grad in Grajski veseljaki so z ljudskimi napevi in glasbo popestrili dogajanje na letošnjem jesenskem bazarju.

Prireditev je bila 18. oktobra in letos zelo dobro obiskana, saj je poleg 16 organiziranih in najavljenih skupin bazar obiskalo tudi veliko naključnih obiskovalcev, kot tudi naših najmlajših nadebudnežev. Številko obiskovalcev ta dan smo ocenili na 2.500. Pridružila se nam je tudi konjenica 20 jezdecev iz Prekmurja, Prlekije in Koroške, ki so nam pričarali vzdušje, kakršno bi lahko bilo v srednjem veku, le da so takrat bili jezdec vitezi v opravih. Posebej smo bili veseli obiskovalcev iz novo nastajajočega parka Radensko polje in obiskovalcev iz Loškega potoka.

Štefanija Fujs

Doživljajska delavnica z otroki

3. mikološko srečanje

Ker je Krajinski park Goričko del trideželnega parka, organizira JZ Krajinski park Goričko tudi prireditve mednarodnega značaja, ki se odvijajo vsaki dve leti. April je bil v znamenju ocenjevanja vin Tri-deželnega parka, maj v znamenju podelitve diplom, medalj in razglasitve šampionov v posameznih kategorijah vin. Mesec oktober pa je bil med drugim namenjen tudi gobam in pestrosti gliv.

V okviru 3. mednarodnega mikološkega srečanja Goričko 2008, ki se je odvijalo na gradu Grad, je 17. oktobra potekal posvet na temo Nabiranje gob in Upravljavski načrt Krajinskega parka Goričko. Na posvetu, ki sta ga organizirala JZ KP Goričko in Inštitut za sistematiko višjih gliv, so se zbrali predstavniki vladnih in nevladnih organizacij, ki so neposredno in posredno povezane z gospodarjenjem v slovenskih gozdovih.

Sicer je tudi tokrat mikološko srečanje potekalo najprej z nabiranjem, nato z določevanjem vrst s prostim očesom in tudi z mikroskopiranjem. Udeleženci so našli tudi mnoge zanimivosti, sploh pa je bila tokrat poleg že omenjenega posveta pomembna mednarodna udeležba. Poleg doslej vedno prisotnih prijateljev iz Avstrije, so se nam tokrat pridružili strokovnjaki iz Hrvaške in Madžarske. Strokovnjaka iz Madžarske sta nas popeljala na ogled za javnost zaprtega območja, v pragozdni rezervat v parku Órség, kjer smo se seznanili z načinom spremljanja stanja v njihovem rezervatu.

Naslednje druženje bo spet čez 2 leti, dotlej pa upamo, da bomo uspeli urediti tudi zakonodajne temelje na temo nabiranja gob in gozdnih sadežev ter morda začeli z raziskavo gobonosnosti goriških gozdov. Srečanje se je zaključilo z vodstvom po razstavi gob iz Goriškega, ki je bila postavljena v okviru 3. mednarodnega srečanja mikologov na Goričkem.

Stanka Dešnik

Razstava gob

Razstave v letu 2008

V letu 2008 se je v organizaciji zavoda zgodilo lepo število različnih razstav z naravovarstveno tematiko kot tudi razstav s kulturnim predznakom. V februarju in marcu je bila za prve obiskovalce v sezoni na ogled razstava fotonatečaja tematskih sklopov Dvoživke in plazilci z naslovom »Sikajoči pogledi, regljajoče misli«. Na dan Zemlje, 22. aprila, je bila na gradu Grad predstavljena fotografska razstava trideželnega parka. 22. maja, na Dan biotske raznovrstnosti, je po ogledu in ugotovitvi stanja na ekstenzivnih mokrotnih travnikih z rumeno maslenico v Motvarjevcih, ki so zapisani kot Naravne vrednote državnega pomena, bila odprta razstava Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave – Natura 2000 v Sloveniji. Ob priložnosti Trubarjevega leta smo v okviru Dnevoev evropske kulturne dediščine gostili od 26. septembra do konca oktobra razstavo »Vsem Slovencem« zavoda Parnas iz Velikih Lašč.

Glede na pogostost vider ob goričkih vodotokih, pa se od začetka meseca oktobra in vse do konca iztekajočega se leta nahaja razstava o življenju vider na Goričkem. Tako kot že dve leti nazaj, pa obiskujeta razstavi Dvoživke in netopirji na Goričkem ter Živi z naravo tudi v tem šolskem letu 2008/09 pomurske osnovne šole.

Štefanija Fujs

Otvoritev razstave Vsem Slovencem

Sejemska dejavnost KPG

Poleg tega, da potekajo v organizaciji javnega zavoda prireditve, kjer se imajo možnost predstaviti rokodelci in ponudniki ter društva z območja Goričkega na gradu ali na prireditvah po Goričkem, smo bili povabljeni na številne sejme po Sloveniji. Januarja smo se udeležili sejma v Ljubljani »Turizem in prosti čas«, maja Glasbenega sejma Majšperk, julija sejma na Kravcu, oktobra sejma v Ljubljani »Narava in zdravje ter praznika »Kozjansko jabolko«, in novembra sejma Avtodomi. Na ta način smo pripomogli h kvalitetni promociji sedaj že po Sloveniji boljše prepoznavnega Goričkega.

Štefanija Fujs

GORIČKO – na zelenem otoku presahlega morja

Šiftarjeva fundacija je 24. oktobra 2008 v kulturni dvorani občine Tišina svečano predstavila izid knjižice Goričko - Na zelenem otoku presahlega morja. Knjižica je vodnik po znamenitostih občin z območja Krajinskega parka Goričko in so jo avtorji namenili v branje tako domačinom kot obiskovalcem parka. Avtorji knjižice so dr. Anton Vratuša, Stanka Dešnik, Branko Kerman, Metka Fujs, Janez Balažič, Franci Just, Jelka Pšajd in Franc Kuzmič. Knjižico je uredil Franc Just. Avtor večine fotografij je Miško Kranjec.

Knjižica je naprodaj v Informativnem središču za obiskovalce Krajinskega parka Goričko na gradu Grad. Stane 15,60 EUR.

Stanka Dešnik

Vodnik po občinah na območju KPG

KANADSKO SKALNO GOROVJE

Dragi bralci! V glasilu imamo rubriko Svet okrog nas z namenom, da bi lahko поблиžje spoznali naravo, kulturo in življenje narodov, ki živijo daleč in drugače od nas. Tako objavljamo potovanja, romanja ali izlete naših občanov v zanimive kraje. Tu pa vabimo vse vas, dragi občani, da nam posredujete potopise z značilnostmi, navadami in predvsem vašim videnjem krajev, kjer ste bili, in sicer na e-pošto: info@obcina-grad.si. V vsaki številki bomo eno zanimivo potovanje objavili. Tokrat vam predstavljamo zahodni del Kanade.

Skalno gorovje (angl. Rocky Mountains ali Rockies) je obširno gorovje v Zahodni Ameriki. Kanadski del Skalnega gorovja, ki je starejši od ameriškega dela, se razprostira čez dve provinci, British Columbia in Alberta. V njem je pet narodnih parkov, med katerimi sta najbolj znana in najlepša narodna parka Banff in Jasper. Z omenjenima narodnima parkoma se stikata še dva, park Yoho in Kootenay. Nekoliko južneje pa je še narodni park Waterton. Prvi štirje parki se razprostirajo na površini, po velikosti primerljivi s površino Slovenije, saj merijo 20.160 km². Najvišji vrh kanadskega dela Skalnega gorovja je Mount Robson, visok 3954 m.

Po 370 km vožnje iz Edmontona proti zahodu se začne narodni park Jasper. Z 11.228 km² je to največji narodni park v tem delu. Takoj, ko prispete v park, vas pričakajo prometni znaki z

opozorili na divje živali, ki prečkajo cesto. Verjetnost, da vam bo kakšna prekržala pot, je zelo velika. Najpogosteje lahko vidite srnjad, kanadske jelene, muflone, kojote, lose, medvede, volkove, karibuje, bele gorske koze, bobre, svizce, veverice in pume. Ko se vozite po cesti in zagledate avtomobile, ki stojijo ob cesti, se prav gotovo nekaj dogaja. Turisti se velikokrat, kljub drugačnim nasvetom, ustavljajo in slikajo živali, ki se pasejo ali igrajo ob cesti. Praviloma naj ne bi izstopali iz vozila, ker so navsezadnje to divje živali in nikoli ne veš, kako bodo reagirale, še posebej medved.

11 km pred krajem Jasper je zelo ozka in 50 m globoka soteska Maligne Canyon. Od zgornjega do spodnjega parkirišča je 3,7 kilometra dolga pohodniška pot, ki vključuje šest mostov in z vsakega mostu se odpira čudovit razgled na dolino in reko Maligne River. Naprej proti jugu se peljete skozi Jasper in tudi v kraju samem divjad ni nobeno presenečenje. V nasprotju z »našo« divjadjo se živali v parku ne bojijo ljudi in lahko bi celo rekli, da se prav rade nastavijo fotografskim objektivom turistov. Naprej po cesti proti jugovzhodu v smeri Banffa se znamenitosti kar vrstijo. 30 km od Jasperja je 23-metrski slap Athabasca Falls, ki ima najmočnejši tok med planinskimi parki. V smeri proti Banffu se peljete mimo številnih manjših slapov ob cesti, eden večjih je še Sunwapta Falls. Peljete

Ledenik Athabasca Glacier

Medved

Bele gorske koze

Jezero - Lake Louise

Pogled z gore Sulphur na mesto Banff

Rafting na reki Bow

se tudi mimo ledenika Athabasca Glacier, ki se je v zadnjih 125 letih zmanjšal za 1,5 km. Ledenik je dolg približno 6 km, ima površino 6 km², debelina ledu pa je med 90 in 300 m. Turiste na ledenik vozijo posebna vozila in občutek, stati na takšni gmoti ledu, je res nepopisen. Tukaj se potem začne narodni park Banff, ki se razprostira na 6641 km². Vožnja proti kraju Banffu postreže še s številnimi znamenitostmi, kot so soteska Mistaya Canyon, prelaz Bow Pass, ki je z 2088 m najvišje ležeči prelaz v teh narodnih parkih in ledenik Crowfoot Glacier, ki je ime dobil po sračji nogi.

230 km od Jasperja se nahaja Lake Louise s 1500 prebivalci. Lake Louise, ki mu pravijo tudi Mona Liza med planinami, je pravi raj za pohodnike. Od hotela Chateau Lake Louise številne pohodniške poti vodijo do vrhov in koč okrog jezera. Slabih 60 km najprej se nahaja Banff z 8352 prebivalci. Leži v zavetju 2998 m visoke planine Cascade Mountain. Turistična atrakcija v Banffu je Banff Springs Hotel, ki je bil zgrajen leta 1888 in ima 768 moderno opremljenih sob. Nedaleč stran je gondola, ki vas popelje na 2451 m visoko goro Sulphur Mountain, od koder se odpre čudovit razgled na mesto Banff in planine, ki ga obdajajo. Malo naprej od Banffa glavna avtocesta, Trans-Canada Highway, ki prečka celo Kanado, zavije proti vzhodu in po dobrih 100 km ste v Calgaryju.

Planine, številne reke in hitri tokovi omogočajo veliko vodnih športov, med katerimi je najpogostejši in najbolj priljubljen rafting na divjih vodah. Ena od rek, ki omogoča rafting, je reka Bow River v pokrajini Kananaskis. Sama reka je zanimiva po številnih dogodkih. Bila sta posneta dva filma, in sicer »Jesenska pripoved« z Bradom Pittom in »Na robu divjine« z Anthonyjem Hopkinsom in Alecom Baldwinom. Tudi Marilyn Monroe je ljubila to reko, saj je imela svojo skalo, na kateri je rada posedala. Rafting in plavanje v ledeniški reki, ki ima vsega 4°C, je dogodek, ki ga nikakor ne smete zamuditi.

Se vidimo v Skalnem gorovju.

tekst in foto: A.K.A.G.A.

TADEJA FORJANIČ – ZLATA MATURANTKA

Tadeja, pridobitev naslova »zlata maturantka« ni muha enodnevnica. Verjetno je potrebno veliko truda in energije za doseg takšnega uspeha. Za to si človek, iskreno povedano, zasluži izjemno pohvalo. Tako sprejmi tudi z moje strani iskrene čestitke! Zdaj pa mi povej, katero šolo si obiskovala in dosegla ta hvalevreden dosežek?

Najprej hvala za izrečene čestitke. Po končani osnovni šoli sem se vpisala na Gimnazijo v Murski Soboti in jo tudi uspešno zaključila.

Si pričakovala tak rezultat, kot si ga dejansko dosegla?

Glede na to, da sem se veliko učila, sem upala na precej dober rezultat. Da pa bom maturo naredila z odliko, pa zares nisem pričakovala.

Kakšna je bila težavnostna stopnja mature glede na običajna preverjanja skozi izobraževanje?

V bistvu je maturitetno preverjanje podobno splošnemu preverjanju, le, da se nanaša na snov čez vsa štiri leta srednješolskega izobraževanja. Če snovi nisi obvladal že takrat, moraš pač vložiti več truda. Hkrati je podan zelo velik poudarek na jezikih. Namreč, kot obvezna predmeta sta na višji ravni, poleg matematike z naravoslovnega področja, z družboslovnega področja določena dva jezika, in sicer slovenščina in en tuj jezik. Možnosti izbire naravoslovnega predmeta, namesto enega tujega jezika, ni. Torej je za tiste, ki jim jeziki ne ležijo prav dobro, kar naporno. Preverjanje je vsebinsko naravnano predvsem na dejansko obvladanje tujega jezika, kar pomeni, da ni poudarka le na slovnici, temveč v večji meri na aktivnem znanju jezika (pogovorno in pisno).

Kako lahko oceniš svoje delo in trud, ki si ga vložila v učenje, glede na dosežen rezultat? Je bil rezultat enakovreden vloženi delu, ali pa, glede na dosedanje delo skozi posamezna leta, obsega dela nisi povečala?

Seveda sem vložila še veliko truda, predvsem v zadnjem letniku, saj skoraj ni mogoče vso znanje ohraniti v spominu vsa štiri leta, hkrati pa se ukvarjati še s seminarskimi nalogami in poročili, ki ti vzamejo veliko časa. Kljub vsemu je bilo veliko lažje, saj sem snov že predelala in sem si večino tega le osvežila.

Vsak srečen dogodek, in verjamem, da sem spada tudi tvoja odlika, običajno z nekom delimo. Kdo je bil prvi, ki je izvedel za tvoj uspeh?

Rezultat sem izvedela preko interneta in z njim seznanila tudi starša. Starša sta bila, prav tako kot jaz, zelo vesela.

Sedaj si že študentka fizike na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani? Ali je to področje vedno predstavljalo cilj v tvoji prihodnosti?

Ko sem se vpisala na Gimnazijo, še nisem razmišljala o študiju. Tekom šolanja se je želja po študiju fizike stopnjevala in tako je ta želja postala tudi cilj.

Nam lahko zaupaš, kakšni so še drugi cilji v prihodnje?

Trenutno nimam zastavljenih kakšnih posebnih ciljev, saj sem šele na samem začetku študija. Moj edini cilj je najprej dokončati ta študij. Skozi ta čas pa se bodo stvari odvijale same od sebe.

Tadeja, najlepša hvala za tvoj dragoceni čas in za odgovore na moja vprašanja. Hkrati pa ti še naprej želim veliko uspeha na tvoji poti, kamorkoli že te bo pot vodila.

Na slavnostni seji je Tadeja prejela knjigo (foto: D. Krpič)

Tatjana Grah

VILMA GUMILAR – NASTAREJŠA OBČANKA

Leta tečejo z neizbežno hitrostjo. Tako se včasih sploh ne zavedamo, da smo iz leta v leto starejši. Opazimo komaj takrat, ko nam lasje začnejo siveti. Kljub temu, da lasje sivijo, lahko srca sijajo še veliko dlje. Zagotovo je tako tudi z Vilmo Gumilar z Dolnjih Slavečev. Že davno so ji leta posivila lase, a njeno srce še vedno sije.

Vilma je bila rojena 21.10.1913 na Dolnjih Slavečih (na Kukojski), in sicer pri »Kukašovih« oziroma Vrtičevih kot najmlajša od treh otrok. Čeprav je v takratnem času to predstavljalo maloštevilno družino, je morala prestopiti marsikaj. Živela je z očetom Alojzom, mamo Ano ter bratom in sestri. Ker pa je njen oče padel v 2. sv. vojni, se je morala že zelo mlada podati na tuje s trebuhom za kruhom. Takoj po končani osnovni šoli je odšla v Nemčijo. Ker pa so bile razmere zelo slabe, sama pa mlada in slabotna, je tam zbolela za malarijo. Kar eno leto je preživela v bolnišnici. Na srečo pa je v Nemčiji služila tudi sestra,

ki jo je lahko v času bolezni v bolnišnici obiskovala. Ko se je pozdravila, sta se s sestro vrnili domov. A že naslednje leto sta ponovno odšli na tuje. Kar peš sta se odpravili v Mursko Soboto, kjer je v takratnem času bil prvi posrednik služb, ki ju je spravil v Francijo. Vilma je tako v Franciji dolga leta služila kot gospodinja.

V Franciji je spoznala tudi svojo ljubezen, Mihaela iz Radovcov, s katerim se je tudi poročila. V njenem življenju sta jo poleg moža razveseljevala tudi sin in hčerka. V času njene dela v Franciji je sin živel pri njeni materi Ani, bil je njen prvorojenec. V Franciji pa je rodila še hčerko. Leta so tekla, Vilmina vedno večja želja pa je bila, da se vrne domov, v domovino, na rodne Dolnje Slaveče, na Kukojo. Srce jo je vleкло domov, kjer sta jo čakata sin in mati.

Z leti sta z možem ostala sama. Sin je odšel v Maribor, se tam izučil, ustvaril družino in tam tudi ostal. Hčerka Terezija pa se je poročila v sosednje Motovilce. Na njeni domačiji v Kukoji sta z možem živela vse do leta 1995. Leta so prinesla svoje. Oba sta bila že v letih, utrujena od življenja in potrebna vsakodnevne pomoči v gospodinjstvu. To je videla tudi hčerka Terezija, h kateri sta se še istega leta preselila. Pri hčeri sta oba živela do leta 1999, ko je Vilma postala vdova in tako sta s hčerko ostali sami. Vilma ima 3 vnuke ter 4 pravnuke, ki živijo v Mariboru in jo občasno tudi obišejo.

Hčerka Terezija obenem pove, da je njena mati bila vedno zelo skromna in nasmejana. Kljub težkemu življenju se ni sekirala za vsako malenkost. To pa je zagotovo tudi ključ, da je prigarala do tako lepih let. Vilma je bila zelo delavna ženska, ki je šla kot ura, vse dokler ji je zdravje to dopuščalo. Zelo rada je imela tudi živali, predvsem hišnega psa, ki ji je pomenil isto kot njeni najdražji.

Zdravje se je Vilmi poslabšalo. Tako je že dve leti priklenjena na bolniško posteljo, poleg tega pa ji tudi spomin nekoliko peša. A kljub temu si vedno znova, dan za dnem zaželi, da bi še enkrat šla na Kukojo, v svojo rojstno hišo. Kljub prehojeni težki in trnovi poti je Vilma pri 95-ih letih še vedno med nami. Še na mnoga leta!

Mateja Knap

Ga. Vilma je bila obiska zelo vesela (foto: Lidija Krpič)

Najstarejšo občanko so obiskali tudi župan, Daniel Kalamar, direktorica občinske uprave, Lidija Krpič, Franc Solar in Evgen Škodnik, svetnika z Dolnjih Slavečev ter Viljem Grah, svetnik iz Motovilcev. S šopkom in majhno pozornostjo so jo razveselili na domu pri svoji hčerki. V prijetnem pogovoru so se družili kar nekaj časa in ji zaželeli še mnogo let.

VESELI DOGODKI V OBČINI

Le kateri občutek je bolj prijeten kakor otrokova roka v materini? Tako majcena, mehka in topla se zvije v varno zavetje materinega naročja. Najlepših trenutkov v življenju staršev je bilo spet nekaj v naši občini. Od poletja do zdaj se je rodilo šest dečkov, in sicer David, Žiga, Neo, Vito, Dejan in Tijan ter 3 deklice: Tjaša, Maya in Adrijana. Naj lepo rastejo in razveseljujejo svoje starše.

V letošnji lepi jeseni sta se na gradu Grad odvili dve poroki. En par prihaja iz naše občine.

20. septembra sta se poročila Simona Fartek iz Motovilcev in Dejvid Rakar iz Moščancev. Nevestina priča je bila Majda Grubelnik, ženinova pa Karel Hari. Po poročnem obredu na gradu Grad sta si poročne prstane izmenjala še v evangeličanski cerkvi v Bodoncih. Prstana jima je pred oltar prinesla mala posvadbica Lana, nevestina nečakinja. Na poročnem slavlju je z mladoporocencema zaplesal tudi njun sin Florijan. Po slavlju ju je pot vodila v Motovilce, kjer sta si ustvarila dom.

Simona in Dejvid Rakar s sinom Florijanom

Spoštovane občanke in občani !

Razvojna agencija Sinergija, kot partner v projektu CVŽU Pomurje, nadaljuje z izvajanjem aktivnosti **CENTROV VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA (CVŽU) na točkah VŽU** občin Razvojnne koalicije Sinergija.

Točke VŽU so odprto učno okolje, ki ob mentorski pomoči omogočajo dostop do vseživljenjskega učenja s posredovanjem informacij, nasvetov, usposabljanj in učnih pripomočkov (IKT opreme, gradiv).

Vas zanima usposabljanje in izobraževanje odraslih, osebni izobraževalni načrt, svetovanje o možnostih zaposlitve, računalniško usposabljanje, učenje jezikov, samostojno učenje na daljavo, premagovanje administrativnih ovir, dostop do sodobne računalniške opreme, ... ?!?

OBIŠČITE NAJBЛИŽJO TOČKO VŽU »SINERGIJA« - PO NAVEDENEM URNIKU !!!

Lokacije in urnik delovanja Točk VŽU »Sinergija«

TVŽU Puconci: Puconci 80, OBČINA - vsak prvi in tretji torek, od 8:00–11:30 h;

TVŽU Beltinci: Beltinci, Mladinska ul. 2, OBČINA - vsak prvi in tretji četrtek, od 8:00–11:30 h;

TVŽU Kuzma: Kuzma 60c, OBČINA - vsak prvi in tretji torek, od 12:00–15:30 h.

TVŽU Martjanci: Martjanci 36, BISTRA HIŠA - vsako prvo in tretjo sredo, od 8:00–11:30 h;

(*) ta točka je sicer strankam dostopna vsak delovni dan v okviru obratovalnega časa RA Sinergija !

Za vse informacije pokličite na telefon: (02) 538 16 63, ali nam pišite na cvzu@ra-sinergija.si
Vse storitve in usposabljanja so brezplačna !!!

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJSKI PROGRAM FINANCIJA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Izvajanje osnovnih svetovalnih storitev, povezanih z zagonom, poslovanjem in razvojem podjetij ter osnovno svetovanje potencialnim podjetnikom

*
Brezplačno izvajanje postopkov za samostojne podjetnike in gospodarske družbe
(registracija s.p., ustanovitev d.o.o., izpis iz poslovnega registra, prijava davčnih podatkov, prijava oseb v osebna zdravstvena zavarovanja, prijava prostega delovnega mesta,...itd.)

*
Informiranje ter posredovanje raznih informacijskih paketov z vsebinskim poudarkom na aktualnih razpisih
(za vključitev v mrežo uporabnikov pošljite mail na: podjetnisko-svetovanje@ra-sinergija.si)

*
V okviru Programa vavčerskega svetovanja tudi možnost koriščenja storitev podjetniškega svetovanja in usposabljanja po 45 – 100 % subvencioniranih cenah

*
Za več informacij pokličite: tel. 02 538-13-50,
kontakt: Jasmin Kukec in Jožica Toplak,
ali se osebno zglasite pri nas, v Martjancih 36,
ali pišite na e-naslov: podjetnisko-svetovanje@ra-sinergija.si

Storitve VEM lahko opravljate preko e-VEM sistema, ki je sofinanciran s strani Evropskega Socialnega Sklada

GOSPOD, PRIDI V NAŠ BOŽIČ

Kje si,
skriti,
pozabljeni Bog,
ignoriran
od sveta
in blišča ljudi?!

Ti, skromen Bog,
ne želiš
konkurirati
z modernim
Božičkom.
Ti nisi Bog
moči in slave,
Tvoji darovi
so drugačni ...

Kaj vse
se nam danes
predstavlja
na božič
namesto Tebe!

Kaj vse
časti današnji
človek
namesto Tebe!

Ti pa ...
prihajaš tiho,
neopazen
od tega sveta
v globinah naše biti.
Prihajaš takrat,
ko človek
odstrani od sebe
vse plasti samozadostnosti
in zaverovanja vase.
Prihajaš,
ko spozna,
da si Ti tisti,
ki mora priti.

Takrat se rodi v nas božič.

Štefka Bohar